

მსარეზონანსო რეპორაჟი

**გროზნოს ალბით
რუსეთის ჯარი პარ
იტყვის, რომ
გამარჯვების
სადღესასწაულოდ
აქვს საქმე, —
განაცხადა ჩეჩნეთის
სახელმწიფო უშიშროების
დეპარტამენტის უფროსმა.**

4

**თეიმურაზი ბასილია:
ჩემი და
ვლადიმერ პაპავასაღმი
დამოკიდებულა
იმავე კბავს, როცა
გაბრაზებული
მასწავლებელი ერთ
მერხზე მსდომი გავშვავს
დესაფინარებლად
ცალ-ცალკე სვამს.**

2

**მოქალაქეთა კავშირის
პოზიცია პრინციპულ
საკითხებთან დაკავშირებით
გარკვეულია და
მიმდინარეობს მუშაობა
კონკრეტული
ღონისძიებების
განსახორციელებლად.**

2

ირანელებს მოსწონთ წყალქვეშაფრთიანი «კოლხიდა»

საქართველოში სტუმრად იმყოფება ირანის თავდაცვის სამინისტროს მრეწველობის კომპლექსის დელეგაცია. სტუმრები ეწვივნენ ფოთს, სადაც ქალაქის მერმა რომან მელიამ სტუმრებს გააცნო ქალაქის სამრეწველო საწარმოთა პოტენციალი, განსაკუთრებით კი საზღვაო პორტის ამჟამინდელი მდგომარეობა და მისი განვითარების პერსპექტივები. სტუმრები დაინტერესდნენ წყალქვეშაფრთიან გემ „კოლხიდათი“.

გადაწყდა 10-15 აპრილისთვის, როცა გემი ზღვაში ჩასაშვებად მზად იქნება, მხარეები საბოლოოდ მოილაპარაკებენ მისი შესყიდვის შესახებ.

ბათუმის გემთმშენებლებთან თანამშრომლობას აპირებენ

საქართველოს რესპუბლიკის მრეწველობის მინისტრმა ვლადიმერ კერესელაძემ მიიღო ირანის თავდაცვის სამინისტროს მრეწველობის კომპლექსის სამთავრობო დონის დელეგაცია. განხილული იქნა ურთიერთ-თანამშრომლობის საკითხები.

სტუმრები დაინტერესდნენ ბათუმის გემთმშენებელი ქარხნით. ხელი მოეწერა ურთიერთთანამშრომლობის წინასწარგანზრახულობათა ოქმს, რომლის საფუძველზეც ერთ თვეში საქართველოს მხარე მოამზადებს და პარტნიორებს გაუზავნებს დამატებით ინფორმაციებს გემთმშენებლობის საკითხთან დაკავშირებით.

თავის მხრივ, ირანელთა დელეგაციამ ბათუმელებს აღუთქვა, რაც შეიძლება მოკლე დროში განხილოს თანამშრომლობის ოქმის ყველა მუხლი.

გადაწყდა, ქართველი სპეციალისტები უნდა ეწვიონ ირანს ორი ქვეყნის გემთმშენებლობაში არსებული პრობლემების შესასწავლად.

კანონი გაკოტრებულიათვის

საქართველოს რესპუბლიკის იუსტიციის სამინისტრო გერმანელ ექსპერტებთან ერთად ამუშავებს კანონპროექტს გაკოტრების შესახებ, რომელიც უახლოეს ხანში განსახილველად წარედგინება საქართველოს რესპუბლიკის პარლამენტს.

პირველი ოთხი დგას, მეხუთე — გაძლებაზეა

გუშინ, დილის 6.00 საათზე მწყობრიდან გამოვიდა 260 მგეტ სიმძლავრის მეორე აგრეგატი ენგურზე, რომელიც დაახლოებით 100 მგეტ დატვირთვით მუშაობდა. ამჟამად მუშაობს მხოლოდ მეხუთე აგრეგატი, რის გამოც ელენერგიის მოწოდებაში შეინიშნება შეზღუდვები ავარიის მიზეზები დგინდება.

ოთხფენა ემიგრანტები საქართველოდან

გარემოს დაცვის სამინისტროს ცნობით, გასულ წელს განსაკუთრებით სავალალო მდგომარეობა შეექმნა საქართველოს ფლორასა და ფაუნას ცუდი მდგომარეობა თვით ნაკრძალებშიც ბოლო მონაცემებით, აქ შემინევა ნადირ-ფრინველთა მფრავთა რაოდენობა, ბრაკონიერობითაა გამოწვეული. ბორჯომის ნაკრძალში 92 წლის მონაცემებთან შედარებით, 5-ჯერ შემცირდა ირმების რაოდენობა და დაახლოებით 150 სული შეადგინა, არჩები სულ 10-14 სული დარჩა, საერთოდ აღარ ბინადრობს ფოცხვერი. გარემოს დაცვის სამინისტრომ თხოვნით მიმართა მთავრობას, იარაღის ტარების ნება დართონ ტყისდაცვის მუშაკებს, რათა მათ წინააღმდეგობა გაუწიონ ავტომატური იარაღით შეარაღებულ ბრაკონიერებს.

თბილისელები ყოველგვარი ხელოვნურის წინააღმდეგ

ამჟამად საქართველოს რეგიონებში გაკიდებით ნაკლებად იჩენება მწვანე საფარი, ვიდრე თბილისში. საქმესაა, რომ რაიონებში ხეებს ჩვენებენ დასახლებული პუნქტების მიმდებარე ტერიტორიებზე და მოსახლეობა ვერ ანერგებს ტყეებში ღრმად შესვლას, რითაც ტყეს საგრძნობი ზარალი არ ადგება, ხოლო თბილისში ხელოვნური ნარგავების ნადგურდება.

გარემოს დაცვის სამინისტრომ დახმარებისთვის მიმართა მთავრობას და ადგილობრივ სატყეო მეურნეობებს, რათა ამ უკანასკნელთა ადგილებზე გამოეყოთ და მოსახლეობისთვის მიეყოთ ხეები, მაგრამ ეს არ მოხერხდა საწვავის უქონლობის გამო.

„იპრია“

ევროპული საინფორმაციო საშუალებები საქართველოს შესახებ

ბატონ ედუარდ შევარდნაძის 1994 წლის 24 დეკემბრის მიმართვა-სთან დაკავშირებით, ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეამ სტრასბურგში მიიღო გადაწყვეტილება, დაიწყო საკითხის განხილვა საქართველოსთვის (ასევე სომხეთისა და აზერბაიჯანისთვის) ამ ორგანიზაციაში „სპეციალური სტუმრის“ სტატუსის მინიჭების თაობაზე. ამ საკითხის შესწავლა დაევა ასამბლეის სპეციალურად კომიტეტს, რომელიც კურიერებს უწევს აღმოსავლეთ და ცენტრალური ევროპის ქვეყნებთან ურთიერთობებს. ევროპის საბჭოს „სპეციალური სტუმრის“ სტატუსი ყოფილი საბჭოთა რესპუბლიკებიდან უკვე მინიჭებული აქვთ რუსეთს, უკრაინას, ბელარუსსა და მოლდოვას.

26 იანვარს ევროპარლამენტში შექმნილმა ამერკავასიის კომიტეტმა განიხილა საქართველოსა და სომხეთში მიმდინარე პროცესები. სხდომაზე ინფორმაცია გააცნა საქართველოს ჯონ ბატონმა ზურაბ აბაშიძემ, კომიტეტი თხოვნით მიმართავს ევროკომისიის ხელმძღვანელობას საქართველოსთან პოლიტიკური და ეკონომიკური ურთიერთობების გაუმართაობის თაობაზე.

საინფორმაციო სააგენტო „ფრანს პრესმა“ გაავრცელა ინფორმაცია იმის თაობაზე, რომ წელს საქართველომ შეიძლება შემოიღოს მყარი

ეროვნული ვალუტა, როგორც ეკონომიკის მინისტრმა ბატონმა ვაჟაშვიმ განაცხადა, „პარლამენტის მიერ ახლახანს დამტკიცებული ბიუჯეტი იძლევა იმის საშუალებას, რომ შეჩერდეს ინფლაცია და გარდაუვალი, დროებითი კუპონები ეროვნული ვალუტით შეიცვალოს“. მიუხედავად ამისა, ყოფილი საბჭოთა რესპუბლიკებიდან საქართველო კვლავ რჩება ეკონომიკურად ერთ-ერთ ყველაზე ჩამორჩენილ ქვეყნად.

„ფრანს პრესმა“ ასევე გადასცა ინფორმაცია აზნავის შესახებ, რომელშიც კერძოდ აღნიშნა, რომ შავი ზღვის ერთ დროს ცნობილი სუბტროპიკული საკურორტო ზოლი სიღარიბისა და უკანონობის ადგილად იქცა.

სტოკჰოლმის რადიოს ცნობით, შვეციაში არალეგალურად მყოფმა საქართველოს მოქალაქემ (გვარი არ იყო მითითებული) პროტესტი გამოხატა ადგილობრივი ხელისუფლების გადაწყვეტილების გამო მისი ქვეყნიდან გაძევების შესახებ; იგი ორი საათის განმავლობაში პარლამენტის შენობის წინ ბენზინგადასხმული იდგა.

გასულ კვირას „ევრონუსის“ ესპანური არხით გადაცემა რეპორტაჟი საქართველოს შესახებ, რომელიც მომზადდა 1994 წლის ნოემბერ-დეკემბერში. ნახევრები იყო თბილისის საავადმყოფოებში შექმნილი მდგომარეობა, მოსახლეობის კვების პრობლემებით მომარაგებისა და ტრანსპორტით მომსახურების ამსახველი საკმაოდ დრამატული კადრები.

გაუსწორებს უსუსრეთი!

უკვეთეს

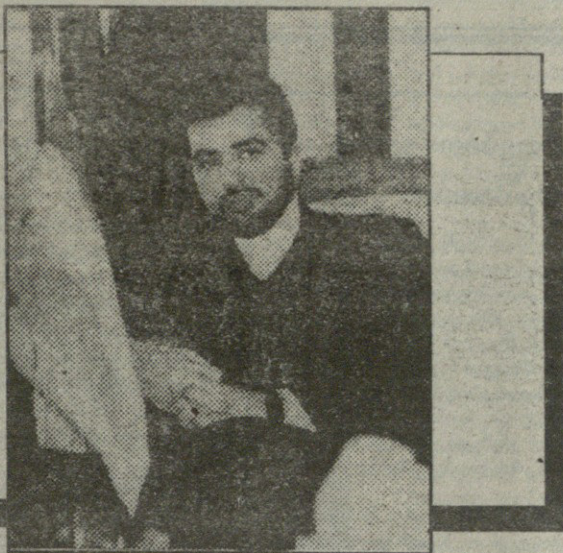
კრედიტის ორ ტრანშად გაყოფა, რაც ვინაიდან ნიშნავს, რომ ქვეყნის შეუწყდელ
 ბაზეზე საწარმო კრედიტის აღიარებად
 ქვეყნის შესახებ სასაქონლო კრედიტის
 ექსპერტის ა.შ.შ.ში ჩვენი სამთავრობო
 დელეგაცია, რომელშიც გაუფუძრავია რატი
 არ მონაწილეობს ეკონომიკის მინისტრ
 ლდო ბაჰაე, რომელმაც ამ მოლაპარაკე
 ბის პირველი რაუნდი აწარმოა. ბატონო
 თემურ ბასილიამ აღნიშნა, რომ ეს უკვე
 მეორე შემთხვევაა, როცა ის მოსალაპარაკე
 ბებლად ეკონომიკის მინისტრის გარეშე
 ეგზავნება. ბატონო ლდო ბასილიატი ასევე
 ვერ გაეგზავრა ლონდონში. ვიცობრძნობ
 რა ეს, მისი აზრი, ყოველად აუხსენდო
 გაუფუძრავი მოვლენა, სკოლაში გაგრძელებ
 ბულ იმ დამსწრობითი მეთოდის შედარ
 ტა გაზრდის უფლები მასწავლებლები ერთ
 რსზე მჭიდროდ ბავშვებს დასაწყნარებლ
 ცალ-ცალკე სკოლა. რაც უკვე დაღეს არს
 ბულ საინფორმაციო კომპიუტერის ბატონო
 მურტაზა განაცხადა, რომ იგი არც ერთ მათგან
 არ ენდობა და თავის ვაჟიერს არც ერთ
 მათგანში არ შეიტანს, თავისი პარტიის მიე
 ბიუტეტზე უარის თქმითი არაფერი განსკ
 თერბუთად და უწეულობა არ მომხდარა.
 თემურ ბასილიამ და ლდო ბაჰაე
 მადლობა გადაუხადეს თავისუფალი პრეს
 იმ წარმომადგენლებს, რომლებიც, შეძლ
 ბის დაგვარად, ცდილობენ რეფორმებ
 პროცესის გაშუქება და ხელშეწყობას

დავით ნინიკაშვილი

ინტერვიუ

არსთუ შორია გურჯისტანადე

გვესაუბრება ირანის ისლამური რესპუბლიკის ელჩი
საქართველოში ბატონი შირინი ზეინი

ინტერვიუ

ეროვნული

გერმანიის

სამეცნიერო

სესია

გუშინ, 10 თებერვალს, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოს გიორგი წერეთლის სახელობის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტში ჩატარდა აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტის, თბილისის აზიისა და აფრიკის ინსტიტუტისა და საქართველო-ირანის სამეცნიერო-კულტურული ურთიერთობის საზოგადოების ერთობლივი სამეცნიერო სესია, რომელიც ირანის ისლამური რევოლუციის მეთექვსმეტე წელს მიეძღვნა.

სესიას ესწრებოდნენ ირანის ელჩი საქართველოში — ბატონი შირინი ზეინი, საქართველოში ირანის საელჩოს წარმომადგენლები: საელჩოს I მდივანი — ბატონი ევლიმი, III მდივანი კულტურის საკითხებში — ბატონი მოსადევი და ირანის კონსული ბატონი ჰეიდარი.

მისასალმებელი სიტყვა აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტის დირექტორმა ბატონმა თამაზ გამყრელიძემ წარმოთქვა. მან ირანის ელჩს მიულოცა ირანის ისლამური რევოლუციის მეთექვსმეტე წელი, ვრცლად ილაპარაკა საქართველო-ირანის ურთიერთობებზე; აღნიშნა ირანის დიდი როლი საქართველოს უახლოეს პოლიტიკურ ისტორიაში, კერძოდ ის, რომ ირანმა პირველმა ცნო საქართველოს დამოუკიდებლობა, ტერიტორიული მთლიანობა და დამყარა მასთან დიპლომატიური, კულტურული და ეკონომიკური კავშირები.

ბატონმა ფერეიდუნ ჰაყბინმა დიდი მადლობა გადაუხადა თამაზ გამყრელიძეს, სამეცნიერო-საზოგადოებრივ და ილაპარაკა საქართველო-ირანის კულტურულ-ისტორიულ ურთიერთობებზე, დასასრულს თქვა: „ჩვენ წინ გველის დიდი გზა და იგი ერთად უნდა განვვლოთ“. როგორც ირანის ელჩმა ბრძანა — 26 მაისს ირანში საქართველოს კვირეული გაიმართება.

სესიას საქართველო-ირანის სამეცნიერო-კულტურული ურთიერთობის საზოგადოების სახელით ამ საზოგადოების თავმჯდომარის მოადგილე ბატონი გრიგოლ ბერაძეც მიესალმა, რომელმაც ირანის საელჩოს წარმომადგენლებს ეროვნული დღესასწაული მიულოცა. შემდეგ სამეცნიერო მოხსენებები წაიკითხეს: ბატონებმა გიორგი ჰაბაშვილმა და ქუჩუზარ თარხნიშვილმა და ქალბატონმა ნანა გელაშვილმა.

სოსო ბარნაბიშვილი

წასული ქვეყანა და საქართველოს შეუძლია ისარგებლოს ამ გამოცდილებით.

ახლა, რაც შეეხება ენერგეტიკას, ერთობლივი კომისიის მუშაობის ბოლოს ირანი მზად იყო საქართველოსთვის გამოეყო 130000 კუბ.მეტრი გაზი. ნოემბრის დასაწყისიდან დეკემბრის ბოლომდე საქართველოს განკუთვნილი გაზი მიეწოდებოდა აზერბაიჯანს, რომელიც სანაცვლოდ საქართველოს ელექტროენერგიით ამარაგებდა.

აუცილებელია შეხების წერტილების პოვნა საქართველოსა და ირანს შორის ეკონომიკის სხვა სფეროებშიც. კერძოდ, ირანი სიამოვნებით გაუზიარებდა საქართველოს გამოცდილებას ნავთობის მოპოვებისა და დამუშავების საქმეში.

თეირანი, ერევნისა და ბაქოს შემდეგ ტერიტორიულად თბილისისთვის უახლოესი უცხოური დედაქალაქია. თეირანსა და თბილისს შორის ძალიან მცირე მანძილია, სულ 1300 კმ. ამას გარდა, საზღვრებს შორის მანძილი ზოგ ადგილას 600 კმ-ს არ აღემატება. საზღვრების ასეთი სიახლოვეს ორ ქვეყანას შორის ურთიერთობას მნიშვნელოვნად აადვილებს.

კულტურისა და განათლების დარგში ჩვენ უკვე დიდი სამუშაოები ჩავატარეთ. სულ ახლახანს, საქართველოს განათლების მინისტრი ეწვია ირანს. თეირანში ტარდებოდა კავკასიისთან დაკავშირებული სემინარები. მინისტრი სწორედ ამ სემინარებს ესწრებოდა.

ამ მხრივაც უკვე მიღწეულია შეთანხმება. თბილისელი სტუდენტები გაიგზავნებიან ირანში სპარსული ენის დასაუფლებლად.

როგორია ირანის პოზიცია ჩვენთვის კონფლიქტთან დაკავშირებით?

ჩვენი პოზიცია რეგიონის ყველა კონფლიქტის მიმართ პრობლემის მშვიდობიანი გზით გადაწყვეტა და ჩვენთვის პრობლემასთან დაკავშირებითაც ასე გვწამს. ამასთან, ეს კრიზისი რუსეთის შინაურ საქმედ მიმაჩნია.

ტაჯიკეთის პრობლემასთან დაკავშირებით რას იტყვით, ირანის პოზიცია აქაც იგივეა?

მე არ მაქვს საკმარისი ინფორმაცია ტაჯიკეთ-აღღანეთის კონფლიქტთან დაკავშირებით. ირანის მთავრობა დაპირისპირებულ მხარეებს შორის ავტორიტეტით სარგებლობს და ამ მოქმედებებში თხოვნით მშვიდობის დასამყარებლად შეამავლობას სწევს.

როგორია დღეს ირანის საშინაო მდგომარეობა. რამდენად შეიცვალა პოლიტიკური კურსი იმამ ხომეინის გარდაცვალების შემდგომ პერიოდში?

ირანის რევოლუციის შემდეგ გარკვეული ეტაპები გავიარეთ, რაც ემყარებოდა იმამ ომეინის მიერ დასახულ გეზს. რევოლუციის შემდეგ ირანელმა ხალხმა, იმ ღირებულებებმა, რაზეც ამ ხალხის სულიერება იყო დაფუძნებული, განსაკუთრებული ცვილებები განიცადა. ისლამურ რესპუბლიკაში, ჩვენი ნაციონალური კულტურის თავისებურებების გათვალისწინებით, სადაც ისლამის ფასეულობებია მთავარი, ხალხმა სწორედ ეს გზა აირჩია. ირანის მოსახლეობა ამ მეთოდს, ამ გზას მთლიანად უჭერს მხარს. რევოლუციის შემდეგ, ცოტა ხანში, ჩვენ თავს მოგვახერხებს ომი, რომლისთვისაც მზად

არ ვიყავით. საჭირო იყო აგრესორის უკუგდება. მთავარი იყო საზღვრების დაცვა. მას შემდეგ, რაც იმამ ხომეინის ხელმძღვანელობით ეს პრობლემა გადაჭრილი იქნა, დაიწყო ქვეყნის განვითარება.

როცა იმამი აიათოლა ხომეინი სამშობლოში დაბრუნდა, მას 6 მილიონი კაცი შეეგება, ხოლო მის დასაფლავებაზე მხოლოდ თეირანში 15 მილიონამდე ადამიანი მოვიდა, ბევრმა უცხოელმა კორესპონდენტმა, თავად იხილა და ასახა კიდევ ეს ყოველივე.

ომის შემდეგ დაიწყო ირანის აღმასვლა და რევოლუციის დაწყებიდან დღემდე განვლილი იქნა სამი ეტაპი:

1. ირანის ისლამური რესპუბლიკის დაარსება, კანონმდებლობისა და მმართველობის ინსტიტუტების შექმნა.
2. უსაფრთხოების უზრუნველყოფა.
3. ქვეყნის განვითარების დასაწყისი.

როგორია სადღესოდ ირანის ურთიერთობა დასავლეთ ევროპის ქვეყნებთან?

ჩვენი ურთიერთობა დასავლეთის ქვეყნებთან ერთგვარი არ არის. ზოგიერთ ქვეყანასთან ირანი მშვენიერი ურთიერთობა აქვს, ზოგიერთთან — კარგი, მხოლოდ ერთ ქვეყანასთან არ გვაქვს არანაირი ურთიერთობა.

გასაგებია, რომელ ქვეყანასაც გული-ხსმობთ, მაგრამ არსებობს თუ არა პერსპექტივები აშშ-სთან ურთიერთობების გაუმჯობესების თვალსაზრისით?

ირანის ისლამური რესპუბლიკის ურთიერთობების გაწყვეტა ამერიკის შეერთებულ შტატებთან იყო რეაქცია იმ ჩარევის მიმართ, რომელსაც ამერიკელები იჩენდნენ ჩვენს საშინაო საქმეებში. ჭრჭრეობითაც ამგვარი ქმედებები გრძელდება და ამერიკის პოზიციაში არანაირი ცვლილებები არ შეინიშნება.

რა პოზიცია უკავია ირანს აშშ-მად ახლო აღმოსავლეთში მიმდინარე პრობლემების რეგულირების საკითხებში?

ალბათ, მხედველობაში ისრაელი და პალესტინა გაქვთ. ამ კითხვის პასუხი ნათელია. სხვა სახელმწიფოს ტერიტორიაზე სახელმწიფოს შექმნა არ შეესაბამება კაცობრიობის ჩვენთვის ცნობილ არცერთ კანონს, ბუნებრივია, ჩვენ ამის წინააღმდეგი ვართ. რაც მთავარია, პალესტინელმა ხალხმა აჩვენა, რომ ამის წინააღმდეგია.

მოგახსენებთ, რომ რუსეთი წინააღმდეგია აზერბაიჯანის ნავთობის კონსორციუმის ამოქმედებისა. იგი მოითხოვს კასპიისპირა ხუთი ქვეყნის კონფერენციის მოწვევას კასპიის ზღვის სტატუსის განსაზღვრისთვის. როგორც ჩანს, რუსეთს ხელს აძლევს აზერბაიჯანული ნავთობის გატანა ჩვენთვის გზით და როგორც ანალიტიკოსები ვარაუდობენ, ჩვენთვის კონფლიქტის მქონე აშშ-სთან გამოწვეული. როგორია ამ საქმეში ირანის მთავრობის პოზიცია? აქვე, რამდენად პერსპექტიულია ალტერნატიული ნავთობსადენის გაყვანა საქართველოს ტერიტორიის გავლით?

განსაკუთრებული აზრი ამ საკითხზე არ მაქვს. ნავთობსადენის გაყვანა ტექნიკური საქმეა და დამოკიდებულია სპეციალისტების გამოკვლევებზე და იმაზე, თუ რამდენად ეკონომიურია ეს პროექტი.

ესაუბრა

პასილ მაღლაზარიძე

მთავარსარდლის განცხადებით ჯარი უკვე აღმშენებლობით მუშაობას ეწევა

ალმა-ათაში გაფრენის წინ ბორის ელცინი ჟურნალისტებს ესაუბრა. „ვეფხვრობ, ალმა-ათაში გამართულ დსთ-ს ქვეყნების მთავრობებისა და მეთაურების შეხვედრაზე დსთ-ს ყველა ქვეყანა ხელს მოაწერს დოკუმენტს კოლექტიური უშიშროების შესახებ“, — განაცხადა რუსეთის ფედერაციის პრეზიდენტმა. მისი სიტყვებით, შეხვედრაზე 15 საიტიზი განიხილება, რომლებიც 2 ბლოკს შეადგენს. ერთი ბლოკი ეკონომიკური საკითხებს მოიცავს, მეორე კი — კოლექტიური უშიშროების საკითხებს.

ყაზახეთის პრეზიდენტის ნურსულთან ნაზარბაევის ამასწინააღმდეგე წინადადებაზე (დსთ-ს ქვეყნებს შორის პაქტის დადების შესახებ) საუბრისას, პრეზიდენტმა აღნიშნა: „აგვარ ინიციატივებს ჩვენ ყოველთვის ყურადღებით ვცხრებოდით. ვფიქრობ, წინადადებას ამ შემთხვევაში ნელმოწერის თაობაზე შეხვედრის დანერჩენი მონაწილეებიც დათანხმდებიან“.

ბორის ელცინმა თქვა, რომ გადაწყვეტილი აქვს, შეხვედრის მონაწილეებს ჩვენთვის მოვლენების განვითარებაზე და ამ მოვლენათა სამომავლო პროგნოზებზე ესაუბროს.

ჩვენთვის შექმნილ საერთო მდგომარეობის შეფასებისას, ელცინმა მოუთხრა, რომ „სიტუაცია იქ ნორმალურად ვითარდება, ჯარი უკვე საომარ მოქმედებებში კი არ მონაწილეობს, არამედ, აღმშენებლობით მუშაობას ეწევა. შსს-ს ქვედანაყოფები აგრძელებენ „ბოვეკითა“ პატარ-პატარა ჯგუფების განიარაღებას“. პრეზიდენტის აზრით, ბოლო ხანს მნიშვნელოვნად მოიმატა ჩვენთვის ზოგიერთი სამხრისტროს აქტივობა. მათ კომუნიკაციების აღდგენა, სახლების აგება და ვაჭრობის მოგვარება დაიწყეს, „თუმცა, ყველაფრის ერთად გაკეთება შეუძლებელია“, — აღნიშნა პრეზიდენტმა. საომარი მოქმედებების გამო დაზარალებული მშვიდობიანი მოსახლეობისთვის დანაშრების გაწევაზე საუბრისას, პრეზიდენტმა თქვა, რომ მთავრობის გადაწყვეტილებით გამოყოფილია მნიშვნელოვანი მატერიალური სახსრები, კვების პროდუქტები და ფართო მოხმარების საქონელი.

ამასთან, ელცინს მიაჩნია, რომ ჩვენთვის სიტუაციის განვითარება დსთ-ს შეზღუდვებში საინტერესოა პროცესების გაძლიერებაზე უარყოფითად არ აისახება. ამაზე ბელარუსთან და ყაზახეთთან ურთიერთობის გაძლიერების შესახებ ამ ცოტა ხნის წინ ხელმოწერილი დოკუმენტები მეტყველებენ.

ბოლოს მაინც მოხსნეს

თითქმის ერთი თვის ყოყმანის შემდეგ, რუსეთის ფედერაციის პრეზიდენტმა გასცა ბრძანებულება რუსეთის ფედერაციის თავდაცვის მინისტრის მოადგილეების, გენერალ-პოლკოვნიკების — ბურლაკოვისა და კონდრატიევის დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლების შესახებ.

გროზნო ბლოკირებულია

რუსეთის თავდაცვის სამინისტროს განცხადებით, 6 თებერვლის შუალაშიდან მოყოლებული, საბოლოოდ წელშია გატეხილი დუდაევის მომხრე ძალების წინააღმდეგობა გროზნოში. რუსეთის ჯარებმა გადალახეს მდინარე სუნჯა, ალყაში მოაქციეს ოქტომბრის რაიონი და „მინუტკად“ ცნობილი მოედანი. სამხედროები ხაზს უსვამენ, რომ ქალაქიდან გასული ყველა ჯა მთავრობის, „ბოვეკების“ ტოპარაში არიან მომწყვეტელნი და მიმდინარეობს მათ მიერ დაკავებული რაიონების თანმიმდევრული წმენდა. რუსეთის არმიის ჩრდილოეთ დაჯგუფებამ მოედან „მინუტკაზე“ დაიკავა მადლიერი შენობების კომპლექსი, რითაც საბოლოოდ დასამარა ჩვენების ორგანიზებული წინააღმდეგობა. (ბაჰმეტი, სემოლნიკი)

ბესლან განტეპიროვი

დანგრეული ქალაქის მერია

რუსეთის მთავრობის პრესსამსახურმა იტარ-ტასს აცნობა, რომ „მოხილური საინფორმაციო ცენტრის ცნობით, ჩვენთვის რესპუბლიკის ტერიტორიული მართვის ფედერალური ორგანოთა აღმასრულებელი ხელისუფლების ხელმძღვანელმა ნსემიონოვმა გამართა თათბირი, რომელზეც ეკონომიკის აღდგენის, სოციალური სფეროსა და რესპუბლიკის სახელმწიფო მმართველობის საკითხები განიხილეს.

განისაზღვრა საქმის პრიორიტეტული მიმართულებები: სახელმწიფო მმართველობის ორგანოების მოღვაწეობის სიცოცხლის უზრუნველყოფა და სამეურნეო საწარმოების აღდგენა. რაკი გროზნოში სახელმწიფო მმართველობის ორგანოების მუშაობის პირობები გაჩნდა, ქალაქის მერმა ბგატმირიოვმა განაცხადა, რომ ქალაქის მერიამ მთლიანად ფორმირებულია და მზადაა, საქმიანობას შეუდგეს. გადაწყდა, გროზნოს მერიამ მიმდინარე კვირის ბოლოს დაიწყო მუშაობა.

9 მაისი ჯერ არ დამდგარა

„გროზნოს აღებით რუსეთის ჯარი იტყვის, რომ ომი მოიგო და გამარჯვების სიღღისწილად აქვს საქმე“, — განაცხადა ქალაქ შალში იტარ-ტასის კორესპონდენტთან საუბრისას ჩვენთვის „სახელმწიფო უშიშროების დეპარტამენტის უფროსმა ამოვსაევმა. დღეს ქალაქი შალი უშიშვნელოვანეს სტრატეგიულ პუნქტად მიიჩნევა. რუსებმა მხოლოდ შალის აღების შემდეგ შეიძლება ჩათვალოს, რომ ომი ნამდვილად მოიგეს.

სამმაგი ალყა ჩვენთვის გარშემო

ამოვსაევის თქმითვე, დუდაევის მომხრეებისთვის ცნობილია რუსეთის სამხედრო ხელმძღვანელობის გეგმები. დასტურდა, მან რუსეთის არმიის გენერალური შტაბის რუბეშო წარმოადგინა და განაცხადა, რომ არსებული ცნობებით, ფედერალური ჯარები „ჩვენთვის გარშემო სამრეი ალყის შემორტყმას ამირებენ“.

ოპერაცია ნარკოზის გარეშე

7 თებერვალს ტელევიზიისთვის მიცემულ ინტერვიუში რუსეთის ვიცეპრემიერმა სერგეი შხარაძე განაცხადა:

„უნიტარულიდან ფედერალური სახელმწიფოზე გარდასვალ პერიოდში, გამოირიცხული არაა, რეგიონული კონფლიქტები კიდევ იყოს, მაგრამ ჩვენ უკვე რეგიონული კონფლიქტების გადაწყვეტის ორნარი ტექნოლოგია გავაწინა. ერთი ის, რომლითაც თათრეთში სიტუაციის არანაღვლე მწვედვლ განვითარების საშუალება აღგვეთა — ეს განკლავთ შეთანხმება ფედერალური ცენტრისა და თათრეთის ხელისუფლების ორგანოთა უფლებამოსილების გაიგნის შესახებ, — რეგიონული კრიზისის პოლიტიკურად გადაწყვეტის ტექნოლოგია. მეორე, რომლის დროსაც სხვადასხვა მიზეზების გამო მოლაპარაკებებმა შედეგი არ გამოიღო, როცა დუდაევის რეჟიმის კრიმინალიზაციით, ნარკოტიკების, იარაღის და სავალუტო ოპერაციების თვალსაზრისით, რუსეთის ფედერაციის სხვა რეგიონებსაც დანაშაულებრიობის სერიალული საფრთხე დაემუქრათ.

პრობლემის ძალისმიერი გადაწყვეტის ტექნოლოგია, სამწუხაროდ, პირობითული ოპერაციაა. ყველამ დაინახეთ, რომ ეს ოპერაცია გარდაუვალი იყო, სხვაგვარად მთელი ორგანოში სისხლის მოწამვლით დაიწყებოდა. სხვა საქმეა, რომ ეს ოპერაცია აშკარად ნარკოზის გარეშე ჩატარდა“.

რუმინალი აქიბაზი მოითხოვინ საროსკიპოვარის ბახსნას

ქვეყანაში საროსკიპოვების ლეგალიზაცია მოსთხოვა მარლაშენტს რუმინეთის ჩანმრთელობის დაცვის სამინისტრომ.

ამას წინათ ჩატარებულმა გამოკვლევამ აჩვენა, რომ რუმინეთში სწრაფად ვრცელდება შიდსის ეპიდემია. ჩანმრთელობის დაცვის სამინისტროს აზრით, ამ უმველესი პროფესიის მიმდევრები, რომლებიც „XX საუკუნის შავი ჭირის“ ძირითადი გამავრცელებლები არიან, საერთო კეთილდღეობის მიზნით, უნდა მოთავსდნენ საროსკიპოვში, რომლებიც სამედიცინო კონტროლქვემ იმყოფებიან.

რონალდ რაიბანი — ადამიანი და სოხალდი

ბილ კლინტონმა განაცხადა თავის გადაწყვეტილების შესახებ, რომ ორ ავიაშიდს, რომელთაც ახლო მომავალში ჩაუშვებენ წყაღში, დაარქვენ ყოფილი პრეზიდენტების — მარი ტრუმენის და რონალდ რეიგანის სახელები.

ქლინტონმა აღნიშნა, რომ ტრუმენიცა და რეიგანიც წარმოადგენენ პატრიოტიზმისა და გმირობის იდეალის განსახიერებას.

ციხეში — გულცივობის გამო

ორი წლით პატიმრობა მოუსაგეს მანქანის მძღოლს ლინ ციანეს, რომელმაც უარი განაცხადა ავადმყოფი ქალის საავადმყოფოში მუყანაზე.

ეს ამბავი მოხდა ჩინეთის სამხრეთის ერთ-ერთ სოფელში. ავადმყოფი ქალის ქმარმა დახმარებისთვის მიმართა მძღოლს, მაგრამ მან უხეშად მოიცილა მთხოვნელი და მანქანა დიდი სიჩქარით გააქანა. უბედურმა ქმარმა პოლიციას მანქანის ნომერი აცნობა. პოლიციელებმა მასწინე დააკავეს გულქვა მძღოლი.

ზრუნვა პეფსისტაოსნაზა

ბანგლადეშის მთავრობამ გადაწყვიტა, 1,6 მილიარდი დოლარი გამოყოს „ბენგალიის სამეფო ვეფხვების“ გადასარჩენად, რომელიც ქვეყანაში სულ ოთხასიოდ დარჩა. ბენგალიის ვეფხვი ყოველთვის ითვლებოდა ერის სიმამრად. მისი ძლიერების სიმბოლოდ, მსოფლიოში იგი ცნობილია თავისი შეფერილობით — შავი ზოლები ყვითელ ფონზე. 1991 წელს ასეთი ვეფხვი 600-იოდ იყო, მაგრამ, როგორც ჩანს, ტაფუშმა, რომელმაც 185 ათასი ადამიანი იმხვერბლა, ვეფხვებიც არ დაინდო.

რიპარდოს

კიდევ უნდა და გე ძმა...

იტალიელი ქალი როზანა დელა კორტი, რომელმაც გასულ წელს ხელოვნური განაყოფიერების შედეგად იშობიარა, ახლა კიდევ ერთ შვილზე ოცნებობს.

როზანა ითვლება იტალიაში ყველაზე ხანდაზმულად ახლადმოშობიარებულ დედებს შორის. იგი ახლა 63 წლისაა. „მე მართლა მინდა, რომ ჩემს რიპარდოს ჰყავდეს და ან ძმა“, — განაცხადა როზანამ. მაგრამ როზანას განზრახვის წინააღმდეგ გამოდინა იტალიის საეკლესიო წრები. კერძოდ, ვატიკანის წარმომადგენელმა ჩინო კონცეტომ, თეოლოგმა, რომელიც მოწოდებს საკითხებში წმინდა ავტორიტეტად ითვლება, განაცხადა, რომ „ბავშვის“ ამგვარად დაბადება ღვთის წესებს ეწინააღმდეგება“.

„რეპტარი“

მინისპრავის პროგნოზი 2000 წლამდე

უახლოესი სამი წლის განმავლობაში მთავარი სეისმური მოვლენები მოსალოდნელია ავარის ყურეში პეტროპავლოვსკ-კამატკის რაიონში. ძლიერდება სეისმოაქტივობა ჩრდილოეთ კავკასიაში. სიტატკის მიწისძვრის შემდეგ მისი ეპიცენტრი ჩრდილოეთისკენ იწაცვლება. შესაძლოა, რომ მალე მიწისძვრა მოხდეს მინერალური წყლების, სოკის, ანაბის, დაღესტნის რაიონებში. მოსალოდნელია მიწისძვრა ჩეჩენეთშიც. ეს არ იქნება დედამიწის ქერქის კატასტროფული ძვრა, იქნება მაქსიმუმ 7 ბალი.

უახლოესი 3-4 წლის განმავლობაში მოსალოდნელია მიწისძვრა საქართველო-აზერბაიჯანის საზღვრის მიდამოებში. იზრდება ურალისპირეთის სეისმურობა. ერთი თვის წინ „არყვდე“ სოლიკამსკის რაიონში. სეისმური პროცესები აქ გაიზრდება. 1976 წლიდან ჩინეთში ერთგვარი სეისმური სიმშვიდე დაიქარდა. ახლა ეს პერიოდი მთავრდება. გასული წლის მიწურულიდან აქ იზრდება დიდი მიწისძვრის ალბათობა. ფართოვდება სეისმური აქტივობა იამონიაში.

ჩვენ ვვარაუდობთ, რომ უახლოეს წლებში დიდი მიწისძვრა მოხდება საბერძნეთში და ყაზახეთის დედაქალაქის ალმა-ათას მიდამოებში.

საერთოდ კი, ჩვენი ბლანეტა იმყოფება საკმაოდ მშვიდ სეისმურ პერიოდში. სადაც „ირყვება“, სადაც მშვიდდება — ყველაფერი წესრიგშია.

ბ.სოხოლმევი,

რუსეთის მეცნიერებათა აკადემიის

წევრ-კორესპონდენტი, შმიდტის სახელობის

დედამიწის ფიზიკის ინსტიტუტის პროფესორი

ქუსლი იტყვის სიპართლეს...

მთელი რიგი გამოკვლევების შედეგად ამერიკელმა ფსიქოლოგებმა ფიქრებს ურჩიეს, საშუალოში ახალი თანამშრომლების მიღებისას დააკვირდნენ მათ ჭულსებს ფეხსაცმელზე. თუ ჭუსლი გაცვეთილია თანაბრად, ეს იმას ნიშნავს, რომ მისი მატ-

რონი გაწონასწორებული ხასიათის ადამიანია. თუ ჭუსლი გარეკლია გაცვეთილი, ეს იმის მხვედრებელია, რომ ფეხსაცმლის პატრონი ინიციატივანი, ენერგიული, მკაცრი, მუდამ ადამიანია. თუ შინთია მხარეა გაცვეთილი, იგი უაღრესად დამაბნინებლობის თავიდან აცილების მიზეზებითაა ამ რეკომენდაციას. აგე ბიტი მისცა თავისებურ ნიშნებს. ელენტილის შემთხვევაში, როგორც ფორმის ჭუსლების შეკვეთა...

„Bek“ №5. 1995

დეპუტატი მოკლეს მისამე ცდაზე

რუსეთის სახელმწიფო სათათბიროს კიდევ ერთი დეპუტატი მოკლეს — სერგეი სკოროჩინი, მსხვილი და წარმატებული მეწარმე-ბიზნესმენი. ყოველ შემთხვევაში, ზარისკში საფარო გაერთიანება „რადუსას“ გენერალური დირექტორის შესახებ ყველაფერი იცოდნენ. მის სახელს დამატა სკანდალური ისტორია გასული წლის დასაწყისში, როცა მან ორი ადამიანი მოკლა — საქართველოს მოქალაქე ნ.შანიძე — განზრახ და შემთხვევით — მასთან მყოფი 20 წლის ოლეგ გუსევა. მასინ დეპუტატის იმუნიტეტმა იგი სასამართლო ძიებისგან იხსნა. მას თვითონაც კარგად ესმოდა, რომ საქმე ასე ადვილად არ დამთავრდებოდა და სათათბიროში მოწუხილი პრესკონფერენციაზე განაცხადა, — ბანკში დიდი ფული მაქვს დაბანდებული და საჭიროების შემთხვევაში შემიძლია მისი გამოყენება „ამ მათის“ გასანადგურებლად. მისი მოკვლის ერთი მცდელობა არ გამოვიდა, მეორე — წარმატებით დამთავრდა.

ამ ცოტა ხნის წინ იგი დაბრუნდა ინგლისიდან, სადაც მოლაპარაკებას ეწეოდა საწარმოს შექმნის შესახებ აწარმოებდა. სალამოს, პარტნიორ ინგლისელებთან ერთად შევიდა კავშირში. 22.08 საათზე იქ ავტომატით შეიარაღებული ხუთი ნიღბიანი პირი შევარდა, რომლებმაც იგი ომონემლებად გასაღეს. ისე მოქმედებდნენ, როგორც საუკეთესო ტრილერებშია. მიღწე-მოღწევის კავში, იქ მყოფნი იატაკზე დაწვინეს და თან მხოლოდ ერთი — სკოროჩინი წაიყვანეს. მეორე დღეს ტყეში რკინიგზასთან ახლოს წააწყდნენ გვამს განვრტვლი თავით. მოკლული ამოიცნეს — იგი დეპუტატი სკოროჩინი აღმოჩნდა.

ეს სახელმწიფო სათათბიროში უკვე მეექვსე დანაპარკია. სამმა დეპუტატმა ავადმყოფობის გამო სული უფაღს მიაბარა. სამი ძალადობის მხვედრელი განდა სათათბიროს დეპუტატები შეშფოთებული არიან და მათი უშიშროების უზრუნველყოფას ითხოვენ.

„კომსომოლსკაია პრამა“, მოსკოში

გალტიისპირალები

„ნატოს“ პარამლთა

პარიზში გამართულ პრესკონფერენციაზე ბალტიისპირეთის ქვეყნების საგარეო საქმეთა მინისტრებმა განაცხადეს, რომ ბალტიის ქვეყნების „ნატოში“ გაწევრიანება ბასუბობს რუსეთის ინტერესებსაც. ისინი მიიჩნევენ, რომ „ცივი მშვიდობა“ (რომლის დადგომა „ნატოს“ გაფართოების შემდეგ იწინასწარმეტყველო რუსეთის პრეზიდენტმა) ნამდვილად სჯობს „ცივი ომს“. მათი აზრით, ერთ-ერთი ხელშეწყობი ფაქტორი ბალტიის ქვეყნების „ნატოში“ გაწევრიანებისას უნდა გახდეს ამ ქვეყნების სწრაფი ეკონომიკური წინსვლა, მაგალითად, ესტონელების ეროვნული ვალუტა დღეს ერთი-ერთი ყველაზე სტაბილური სკანდინავიაში. საკუთარ უსაფრთხოებაზე ზრუნვა ბალტიის ქვეყნებმა განსაკუთრებით გაძლიერეს ჩეჩენეთის კრიზისის დაწყებისთანავე. ისინი მიიჩნევენ, რომ ჩეჩენეთის გამოცდილება მათაც გამოადგებათ. თუმცა, მსგავსი სცენარის გათამაშების საშიშროება ბალტიის ქვეყნებთან მიმართებაში ნაკლებია, მაგრამ ბალტიისპირეთის პოლიტიკოსთა აზრით, საბაბი სიფრთხილისთვის მაინც არსებობს. ესტონეთის გენერალური შტაბის ყოფილმა უფროსმა დანეიტსმა კი პირდაპირ განაცხადა, რომ რუსეთმა ჩეჩენეთის სცენარი ნებისმიერ დროს და თითქმის იდევ სახით შეიძლება გამოიყენოს ესტონეთის წინააღმდეგაც. ამიტომ ამ ტიპის ომისთვის მზად უნდა იყოს ესტონეთი. რისთვისაც საჭიროა საყოველთაო სამხედრო მომზადება. სამხედრო ძლიერება ბალტიის ქვეყნებისთვის „ნატოში“ შესვლის ერთ-ერთი პირობაც არის. „ნატოს“ გენერალური მდივნის მრჩეველმა დონელმა განაცხადა, რომ ბალტიის ქვეყნების მიღებით „ნატო“ უნდა გაძლიერდეს და არა დასუსტდეს“. თუმცა, როგორც „ნო-ლიორკ ტაშიში“ იუწყება, „ნატოს“ ოფიციალური პირები პირად საუბრებში აცხადებენ, რომ ყოფილი საბჭოთა კავშირის ქვეყნების მათ შორის ბალტიისპირეთის და უკრაინის მათ ორგანიზაციაში გაწევრიანება უახლოეს 10 წელში უნდა იქნას არ მოხდება. აშშ-ს თავდაცვის მინისტრის უილიამ პერის განცხადებით კი, ყოფილი საბჭოთა ბლოკის რამდენიმე ქვეყანას საერთოდ არ უნდა ჰქონდეს იმედი „ნატოში“ გაწევრიანებისა, განსაკუთრებით, უზბეკეთსა და ყაზახეთს ახალი წევრების მიღების შესახებ გადაწყვეტილებას ვილი კალასის განცხადებით, „ნატო“ დეკემბერში მიიღებს.

რუსეთი ირავს ეხმარება

მოსკოვში შედგა ერაყის საპარლამენტო დელეგაციის ვიზიტი. დელეგაცია მიიღო პრემიერმა ჩერნომირინმა. ომის დაწყებიდან ეს არის პირველი შემთხვევა, როცა ერაყის დელეგაცია დაუშვს ესოდნ მალლი თანამდებობის პირთან აუდენციაზე. როგორც დრშის სპეკრმა ივან რობკინმა განაცხადა, რუსეთმა გადაწყვიტა, დაეხმაროს ერაყის რთული სიტუაციიდან თავდასახსნელად. კერძოდ, ბალადი და მოსკოვი იზიდავენ გაეროს ეკონომიკური ემბარგოს მოხსნის საკისს. რუსეთი აცხადებს, რომ ერაყმა შეასრულა გაეროს უშიშროების საქმის რეზოლუციის მოთხოვნები, რუსეთის მიერ დადგინდლ ემბოიანი გამოსაცდელ ვადას ერაყი ამოწურავს 1995 წლის მარტში და რუსეთი სანქციებს გადაახლებად აღიარებს, რის შემდეგაც თავის კომპანიებს და ფირმებს ერაყში მუშაობის უფლებას მისცემს. როგორც ჩანს, მოსკოვი არ ითვალისწინებს იმას, რომ გამოსაცდელი ვადას დადგენა შეუძლია მხოლოდ გაეროს უშიშროების საქმის და რუსეთის მიერ ემბარგოს ცალმხრივ მოხსნას დასაფუთთან მისი ურთიერთობის გაუარესების გარდა, არავითარი შედეგი არ მოჰყვება.

ამ დღეებში საქართველოს მეცნიერთათა აკადემიის ვახუშტი ბაგრატიონის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტთან დაარსდა „ბუნების სტიქიური მოვლენების კვლევისა და პროგნოზირების სამეცნიერო ცენტრი“. რატომ გეოგრაფიის ინსტიტუტზე? ამ მრავალსაქმიანო პრობლემის ეფექტური დაშვება შესაძლებელია მხოლოდ ფართო გეოგრაფიული მიდგომის საფუძველზე. მართლაც, თვითონ განსაკუთრებული, ბუნებრივი ლანდშაფტი, ერთმანეთთან შეიძლება დაკავშირებული მრავალკომპონენტური ორგანიზმი, რომელსაც გეოლოგიური დროში ჩამოყალიბებული კანონზომიერებები აქვს. ლანდშაფტის რომელიმე კომპონენტზე (მაგ. რელიეფზე, მცენარეულობაზე, წყლის ობიექტებზე და ა.შ.) ზღვარგადასული შემოქმედება, რაც ახლა ჩვეულებრივი მოვლენაა, დროთა განმავლობაში მთელს ბუნებაში აირეკლება; კიდევ მეტად ბუნებრივი ლანდშაფტის ფუნქციონალური კავშირების მკვეთრი ანთროპოგენური დესტაბილიზაცია სტიქიური უბედურებების რიცხვის კატასტროფული ზრდის ერთ-ერთი მთავარი მიზეზია. ამ მოვლენების გააქტიურებასა და პროვოცირებას ხელს უწყობს, აგრეთვე, კავკასიის რეგიონისა და, კერძოდ, საქართველოს ტერიტორიის წიაღის მალევი სეისმური აქტიულობა, რაც ფრიალ საგრძნობად ბოლო პერიოდში. ასე, მაგალითად, საქარისა მოვოგონით ამ რამდენიმე წლის წინ რაპა-იმერეთისა და შიდა ქართლში მომხდარი კატასტროფული მიწისძვრა, რომელიც უძლიერესი (!) აღმოჩნდა კავკასიაში მანამდე რეგისტრირებულ მიწისძვრათაგან. მან მოიცვა რესპუბლიკის 700-ზე მეტი სოფელი და ქალაქის ტიპის დასახლება, დაანგრა და მნიშვნელოვანდ დაზიანა 46 ათასზე მეტი საცხოვრებელი, 1000-ზე მეტი საზოგადოებრივი შენობა-ნაგებობა, კულტურის ძეგლები, მწვეობრიდან გამოიყვანა საკომუნეკაციო საშუალებები და, რაც ყველაზე უფრო საგადასა, უსახლკაროდ დატოვა 100 ათასზე მეტი მცხოვრები ყოველივე ეს მოხდა არა იმდენად მიწისქვეშა ბოძებით, რამდენადაც ამ ბოძებით გააქტიურებული ფერდობული პროცესებით — კლდე და თოვლწვევებით, მეწყერებით, ქვთაცვივით და სხვა თანხლები მოვლენებით. სამაგალითოდ გამოგვადგება მდინარე ყვირილის ხეობის შემო წელის ფერდობზე შეფენილი მთის კოპჩა სოფელი ნახეთი, რომელიც მაცხოვრებლებითურთ ჩამოიშალა მიწისძვრის ბოძებით გაჩენილი გიგანტური კლდე-წვეთის ქვეშ ანალოგიური ფაქტები სხვა ქვეყნისა. არადა, როგორი დამაფიქრებელიც არ უნდა იყოს, ბოლო წლებში საგრძნობლად შეიკვეცა და, საერთოდ, შეწყდა კიდევ (?) ამ მოვლენების სავსე (მარშრუტული) თუ სტაციონალური კვლევა, რაც არაერთი გამართლებული ნებისმიერი კრიზისულ სიტუაციაშიც კი, სახელმწიფო ვალდებულია აფინანსებდეს ასეთ საშუალებას, წინააღმდეგ შემთხვევაში მდგომარეობა კიდევ უფრო მძიმე და უპართავი გახდება.

ვახუშტი ბაგრატიონის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტთან აღნიშნული „ცენტრის“ შექმნა დაჩქარა ინსტიტუტის აქტიურობა მონაწილეობამ გაეროს საერთაშორისო პროგრამის „ჰაბიტატის“ სამუშაოებში. როგორც ჩვენმა მკითხველებმა იციან, გაეროს ცენტრი „ჰაბიტატის“ და ევროპის ეკონომიკური კომისიის რეკომენდაციების გათვალისწინებით, სახელმწიფოს მეთაურმა 1994 წლის 28 სექტემბერს გამოსცა განკარგულება, რომელიც ითვალისწინებს რესპუბლიკის მონაწილეობას ურბანისაჰაციის სტრატეგიულ მიმართულებათა და საბინაო პოლიტიკის საკითხებში, ეს კი გულისხმობს საერთაშორისო დახმარებების მიღებისთვის პრიორიტეტულ მიმართულებათა განსაზღვრას და მათ დასაბუთებას. საქართველოს რესპუბლიკის არქიტექტურის და მშენებლობის საქმეთა კომიტეტთან ერთად პროგრამით გათვალისწინებულ სამუშაოებში მონაწილეობენ შესაბამისი პროფესიის სამეცნიერო დაწესებულებები და უწყებები.

ერთ-ერთი ბლოკი — „რესპუბლიკაში სტიქიური უბედურებებისა და მათგან დაცვის ღონისძიებების კვლევა და პროგნოზირება“ — მოთავე დაწესებულებად აღიარებული ვახუშტი ბაგრატიონის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტი. ეს ბლოკი ითვალისწინებს ჩვენს დროში უჩვეულოდ გამძაფრებული ადამიანისა და გარემოს ურთიერთშემოქმედების, გახშირებული სტიქიური მოვლენების, აგრეთვე, რესპუბლიკაში საომარი მოქმედებებით გამოწვეული შედეგების ანალიზს და მათ წინააღმდეგ ბრძოლის ეფექტური ღონისძიებების შემუშავებას. ამასთან დაკავშირებით, შარშან, ნოემბერ-დეკემბერში ინსტიტუტში დამუშავდა და სამთავრობო დონეზე წარდგენილ იქნა მოხსენების შესაბამისი ნაწილი („რესპუბლიკაში სტიქიური უბედურებებისა და მათგან დაცვის ღონისძიებების ანალიზი“). ერთდროულად

ახალი სამეცნიერო ცენტრი

ლაღ შემუშავდა „ჰაბიტატის“ 1995 წლის სამუშაო თემატიკა, რომელიც ითვალისწინებს კომპლექსური მიდგომის საფუძველზე მათ ჯეროვან მეცნიერულ დონეზე დამუშავებას. სწორედ ამანაც განაპირობა გეოგრაფიის ინსტიტუტთან ახალი სამეცნიერო ცენტრის შექმნა, რომელიც დაკომპლექტდება მაღალი კვალიფიკაციის მქონე სპეციალისტებით. ახლადშექმნილი „ცენტრი“ უზრუნველავს გამაზნოვლებს იმთ მწვავე საკითხებზე, როგორიცაა: — გარემოს ცვლილებები; სტიქიური მოვლენების გამოწვევები ბუნებრივი და ხელოვნური მიზეზები და განვითარების კანონზომიერებები; — გარემოზე ანთროპოგენური ზემოქმედების შედეგების პროგნოზირება; — ბუნებასარგებლობის სოციალურ-ეკონომიკური ასპექტები და ბუნებრივი რესურსების რაციონალური ექსპლუატაცია; — ბუნების სტიქიური მოვლენების შერბილებისა და ლიკვიდაციის მიმართულებათა ღონისძიებების განსაზღვრა და სხვ. ვერ ვიტყვით, რესპუბლიკაში ლანდშაფტური რეგიონების თუ მისი ცალკეული კომპონენტების, მეურნეობისა და მოსახლეობის, საკუთრივ სტიქიური მოვლენების კვლევას არ ექცეოდა ჯეროვანი ყურადღება — წლების განმავლობაში ფუნდამენტური სამუშაოები შესრულდა ვახუშტი ბაგრატიონის სახელობის გეოგრაფიისა და აკადემიის შესაბამისი პროფილის ინსტიტუტებში, გეოლოგიის დეპარტამენტში, თსუ-ის შესაბამის კათედრებზე და სხვა უწყებებში. მიუხედავად ამისა, აღნიშნული პრობლემის შესასწავლად ჯერ კიდევ ბევრია გასაკეთებელი, მით უმეტეს, რესპუბლიკის მთელი ტერიტორიის მნიშვნელოვანი ნაწილი (დაახლოებით 3 მილიონი ჰა), ამჟამად

მეტნაკლები ინტენსივობით განიცდის სტიქიური მოვლენების ზემოქმედებას. თანაც გახშირებული ძლიერი მიწისძვრებისა და მწვავე ენერგეტიკული კრიზისის ფონზე, მან კრიზისული სისათი მიიღო, ისევე, მსმტაბებს მიაღწია, რომ გარემოს სტაბილიზაციის მდგომარეობის მისაწვევად სულ უფრო და უფრო მკიერ შანსი რჩება, თანაც, როგორც აღინიშნა, შიწყლია და აფინანსაგამოკვლევა სამუშაოები, რაც მომავალში ახალი ფაქტორი გახდება ბუნებრივი გართულების საბაზი განდგმა. არადა, ჩვენს ხელთ არსებული მონაცემებით, სტიქიური მოვლენების გაქტიურება მოსალოდნელია 1995-1996, 1999, 2000-2003 წლებში.

უნდა ითქვას: ბოლო 15-20 წლის მანძილზე, რესპუბლიკაში გამოიკა მთავრობის არაერთი სპეციალური დადგენილება, რომელიც შეეცნობდა სტიქიური უბედურებებისა და საგანგებო სიტუაციებისგან დაცვის ღონისძიებებს, ბუნების დაცვასა და რაციონალური ბუნებასარგებლობის საკითხებს, თუმცა, ამ დადგენილებებმა სასურველი შედეგები ვერ გამოიღეს. ამის მიზეზი ბევრია. უმთავრესი კი ისაა, რომ პრობლემა ძალზე რთულია, და თანაც, სავსე დაკვირვებების საფუძველზე დამუშავებულ მეცნიერთა რეკომენდაციებს ზნირად სათანადო ყურადღება არ ექცევა.

სტიქიური მოვლენების შემოქმედების შედეგებს მნიშვნელოვანდ შევარბილებით, ბევრ ნეგატიურ მოვლენას თავიდან ავიცილებით, თუკი ახლადშექმნილი „ცენტრი“ სამუშაოები განხორციელებდა კომპლექსური მიდგომის, კვლევის თანამედროვე მეთოდებისა და ტექნოლოგიების საფუძველზე. რასაკვირველია, „ცენტრი“ აქტიურად ითანამშრომლებს მონათესავე სამეცნიერო დაწესებულებებთან, უწყებებთან, თსუ-ის გეოგრაფია-გეოლოგიის ფაკულტეტის შესაბამის კათედრებთან.

ბუნების სტიქიური მოვლენების განვითარების მასშტაბებით და გარემოზე ანთროპოგენური ზემოქმედების შედეგებით, საქართველო კლასიკური მითანი რეგიონია. შემთხვევითი არ არის, საერთაშორისო სამეცნიერო ორგანიზაციების ტრადიციული ინტერესი კავკასიისა და მისი ცალკეული რეგიონების ბუნების, მეურნეობისა და მოსახლეობის, ბუნებრივ-რესტრუქტული ბოტენკალის რაციონალური გამოყენების პრობლემებით. ქართველი გეოგრაფები აქტიურად მონაწილეობდნენ რიგ ასეთ პროგრამებში (მაგ. „ჰაბი“, „აღმართი და ბიოსფერო“ და სხვ.) და უცხოელ მკვლევართან ერთად მოსკოვში დასტაბმული ფუნდამენტური მონოგრაფიების შექმნაში (მაგ. „ჰაბი-კავკასია“, 1980 წ., დიდი კავკასიონი — სტარა-ჰალანია“, 1988 წ. და სხვ.).

ყოველივე ზემოთქმული გვკანანახობს, საქართველოს ტერიტორია, მისი მთა და ბარი, ვაკციოთ ბუნების სტიქიური მოვლენების კვლევისა და პროგნოზირების სამოდელო ტერიტორიადა, სადაც ინტენსიური სავსე-დე დაკვირვებებით და დისტანციური სახმელეთო-აეროკოსმოსური მეთოდებით, მონიტორინგის სხვადასხვა დონეზე, შესაძლებლობა მოგვეცემა დაკვირვებები ვაწარმოოთ ბუნებაში მიმდინარე კატასტროფულ პროცესებზე, რის საფუძველზეც დამუშავდება პროგნოზული, ოპერატიული და სარეკომენდაციო რუკები და პროექტები. ახლადშექმნილი სამეცნიერო „ცენტრის“ საქმიანობას, თუ ამ გზით წარგმართვით, წარმატება გარანტირებული გვექნება.

სურათ ტატაშიძე

პროფესორი

საქართველოს მეცნიერთათა აკადემიის ვახუშტი ბაგრატიონის სახელობის გეოგრაფიის ინსტიტუტის დირექტორი

პრობლემა

ლიფტით მორბასურება ძვირი სიაბოროვნებაა

თბილისის მერიის საქალაქო კოლეგიის 1994 წ. 10 ნოემბრის გადაწყვეტილებით, რომელიც ძალაში შევიდა 1 ნოემბრიდან, ლიფტების მომსახურეობის ღირებულების ანაზღაურება დაეკისრათ მოზინადრეებს. გადასახადი ერთ სულ მოსახლეზე შეადგენს 390 ათას კუბონს. აღნიშნული თანხა მოზინადრეებს შეუძლიათ შეიტანონ ბინის ქირის გადასახადთან ერთად. იმ ორგანიზაციებსა და საცხოვრებელ სახლებს, რომლებიც არ არიან ან არ იქნებიან გაერთიანებულნი საბინაო-საექსპლუატაციო უბნებში, შეუძლიათ პირდაპირი ხელშეკრულების გაფორმება გაერთიანება „თბილილიფტთან“. ამ შემთხვევაში ლიფტების მომსახურეობის ღირებულება განისაზღვრება არა სულადობის, არამედ ლიფტის გაჩერების რაოდენობის ანუ სართულიანობის მიხედვით. სრული ტექნიკური მომსახურეობის ღირებულება 9 სართულიან ლიფტზე შეადგენს 11,17 აშშ დოლარის შესაბამის კუბონს არსებული კურსით. მოზინადრეებს სურვილის მიხედვით შეუძლიათ გააფორმონ ხელშეკრულება ლიფტის მუშაუდულ მომსახურეობაზე, რომელიც თავის მხრივ, ითვალისწინებს ორ ვარიანტს: მუშაუდული ულიფტითორი მომსახურეობა და მუშაუდული მომსახურეობა ლიფტითორის გათვალისწინებით. მომსახურეობის ღირებულება შესაბამისად შეადგენს 6,2 დოლარის და 7,79 აშშ დოლარის შესაბამის კუბონს არსებული კურსით — 9 გაჩერებაზე ლიფტზე. ამას გარდა, ხელშეკრულებაში გათვალისწინებულია ისიც, რომ ზედზედ 5 და მეტი დღის განმავლობაში ელექტროენერგიის მიუნოდებლობის შემთხვევაში დამკვეთს დაუბრუნდეს გაჩერებული ლიფტების შესაბამისი მომსახურეობის თანხა.

გვესაუბრება თბილისის ლიფტების სამმართველოს მთავარი ინჟინერი ბიორბი კლდიაშვილი.

— ითვალისწინებთ თუ არა რაიმე შეღავათებს ზამთრის პერიოდში, როდესაც ელექტროენერგიის მოწოდება შეფერხებულია? — გარდა სხეებუდი შეღავათებისა, გაერთიანება „თბილილიფტი“ დაპირდა საბინაო ორგანიზაციებს, ზამთრის თვეებში, სანამ შეფერხება ელექტროენერგიის მოწოდებაში, დამკვეთს ლიფტების მომსახურეობის საფასურის მხოლოდ 40 პროცენტად გადახდევინოს. — გადაიხდებიან თუ არა დაბალი სართულის მოზინადრეები გადასახადს ლიფტით სარგებლობისთვის?

— გაერთიანება „თბილილიფტი“ დამკვეთს ლიფტის მომსახურეობისთვის განკუთვნილ თანხას ახდევინებს მომსახურეობის სახეობისა და ლიფტის გაჩერების რაოდენობის მიხედვით. ხოლო ამ თანხის განაწილება მოზინადრეთა სულადობის, დაკავებული ფართის თუ სართულების მიხედვით თვით დამკვეთის შეხედულებით ხდება და ჩვენ არ ვერცერთი. ის კი, ბოიქტურობისთვის უნდა ითქვას, რომ მოზინადრე, რომელიც ლიფტთან სახლში ცხოვრობს, მიუხედავად სართუ-

ლისა, ლიფტის გადასახადს უნდა იხდიდეს. საზღვარგარეთ ეს პრობლემა ასეა გადაჭრილი: ლიფტით სარგებლობის ის, ვისაც მისი გასაღები აქვს და, შესაბამისად, ის იხდის გადასახადს.

— თუ შეიძლება, განგვიმარტეთ, რას გულისხმობთ ლიფტების სრულ ტექნიკურ მომსახურებაში და რატომ უჯდებათ მოზინადრეებს უფრო ძვირი, ვიდრე კერძო ელექტრომექანიკოსების მომსახურება?

— ლიფტების სრული ტექნიკური მომსახურეობა ითვალისწინებს მის მიმდინარე შეკეთებას და ყოველწლიურ გეგმიურ-გამაფრთხილებელ სამუშაოებს, ლიფტების ყველა სათადარიგო ნაწილის დაკვანძის გამოცვლა-შეკეთებას მისი ექსპლუატაციის მთელ პერიოდში ანუ ქარხნის მიერ რეკომენდირებული საექსპლუატაციო ვადებში.

კერძო ელექტრომექანიკოსების მეშვეობით მომსახურეობას ზედმეტია საუბარი რაიმე სათადარიგო ნაწილის ან კვანძის უსაყიდლოდ გამოცვლაზე.

— ლიფტების მომსახურეობაში ღირებულებ-

ბას ემატება დამატებული ღირებულების 20 პროცენტი. რა პრეცედენტი საუბარი? ან რატომ არ უნდა იხდიდეს მოზინადრე?

— აფინანსი რამდენადაც შევძლებ. დამატებული ღირებულების გადასახადი, ჯერ 14 პროცენტი, ხოლო შემდეგ 20 პროცენტი, შემოღებულია 1993 წლიდან და ითვალისწინებს გამოშვებულ პროდუქციაზე, შესრულებულ სამუშაოებზე, მასალების რეალიზაციაზე და სხვ. დამატებული ღირებულების გადახდას. თავიდანვე დამტკიცდა დარგებისა და მომსახურეობის სფეროების ჩამონათვალი, რომლებიც თავისუფლდებოდნენ ამ გადასახადიდან. მათ შორის იყო ბინის ქირაც. ვინაიდან ლიფტების მომსახურეობის ღირებულება შედიოდა ბინის ქირაში, ამიტომ, ბუნებრივია, ლიფტების მომსახურეობაც თავისუფლდებოდა ამ გადასახადისგან. მაგრამ გასული 1994 წლის დასაწყისში გაერთიანება „თბილილიფტი“ შეამოწმა თბილისის სახელმწიფო საგადასახადო ინსპექციაში. ჩვენდა გასაკვირად, აქტივ ჩავიწერეს, რომ გაერთიანება თავს არიდებს დამატებული ღირებულების გადასახადის გადახდას და ბიუჯეტის სასარგებლოდ დაგაკისრეს ორი წლის შესრულებულ სამუშაოებზე დამატებული ღირებულების გადასახადს გადახდა, ერთი ახდენი ჯარბი, ფინანსური სანქცია 10 პროცენტად და ყოველვადაც კომპლექსურ დღეზე საურავი 0,3 პროცენტის ოდენობით. 1994 წლის 10 ნოემბრის № 09.08.95 გადაწყვეტილებით, თბილისის მერიის საქალაქო კოლეგიამ ლიფტების მომსახურეობის ღირებულების გადახდა მთლიანად დააკისრა მოზინადრეებს და საბინაო ორგანიზაციებს შეუწყვიტა სუფსიდირება ლიფტების სახით ბიუჯეტიდან ვინაიდან ლიფტების მომსახურეობის ღირებულება გამოეყო ბინის ქირას და არ შედის დამატებითი ღირებულების გადასახადის დარგთა ჩამონათვალიში. ამიტომ, ძალაუფლებურად, ლიფტების მომსახურეობის ტარიფების განგარიშებაში გათვალისწინეთ იგი.

ბოლო თვეების განმავლობაში მოსახლეობიდან მომსახურეობაზე მიღებული ამონაგები თანხების სიმცირას გერო საბინაო ორგანიზაციებს დაუფროვდათ დიდი დავალიანება, რომლებსაც ვერ გვიხდიათ. აღნიშნულის გამო ჟერ ხერხდება თვეების განმავლობაში ხელფასების გაცემა და, შესაბამისად, ბიუჯეტის სასარგებლოდ დამატებული ღირებულების გადახდის დროულად ჩარიცხვა.

ახლა, წარმოიდგინეთ, ჩვენი მდგომარეობა: თუ მოზინადრე არ იხდის გადასახადს და საბინაო ორგანიზაციები ვერ იხდიან დავალიანებებს, როგორ უნდა გადავიხადოთ ჩვენ დამატებული ღირებულების გადასახადი ან საურავი? ეს ნიშნავს ორგანიზაციის ხელოვნურად გაკოტრებას, თანაც ისეთი გადასახადის გამო, რომელსაც არ უნდა ვანდევიანდეთ მოსახლეობას. იბადება კითხვა: არაა ორგანიზაციამ ან ბატონსანმა მოქალაქემ, რომელიც კეთილსინდისიერად იხდის მომსახურეობის ღირებულებას და სხვა გადახდისუუნარო მჭოლები ვერ იხდიან გადასახადს. გავუწყებთ მომსახურეობა 16 სართულიანი სახლის ინველიდ და შრომისუუნარო მოსახლეობას? ჩამართემა და შრომისუუნარო მოსახლეობის დიდმა ნაწილმა ხომ დიდი ხანია დატოვა ქალაქი.

გაიძლის, რომ ერთდღერთი სპეციალიზირებული ორგანიზაცია, რომელიც ცდილობს კეთილსინდისიერად მოემსახუროს ხალხს, კოტრდება, ხოლო კერძო ხელოსნებს, რომლებსაც ასეთ დროს მიმართავს მოსახლეობა და რომლებიც ყოველგვარი ლიცენზიისა და ხელშეკრულების გარეშე ემსახურებიან მათ, ხელ-ფეხი აქვთ გახსნილი. ასეთი ხელოსნები ხომ მართლა მაღავენ შემოსავლებს და ბიუჯეტს არაფერს არ მატებენ. ამის კითხვა: ვის სასახურში დგას საგადასახადო სასახურები? ხალხის თუ კერძო ხელოსნების?

— კი მაგრამ დამატებული ღირებულების გადასახადის გარეშე ხომ უკვე მოზინადრეებს ლიფტების მომსახურეობის ღირებულების გადახდა, რაში ხდებათ გამოსავალი?

— დღეს ქალაქში არსებული 20-30 მილიონი დოლარის ღირებულების ლიფტები ნადგურდება განუკითხავად, ამიტომ მოზინადრეებზე ლიფტის მომსახურეობის საფასურის დაკისრება უნდა მომხდარიყო ეტაპობრივად, წლების განმავლობაში. ასევე უნდა შეცირებულიყო ეტაპობრივად სუფსიდირება ლიფტების სახით. გვესმის, რომ დღევანდელ პირობებში ეს ძალიან ძნელია, მაგრამ მაინც უნდა გამოიწიოს საშუალება, თუნდაც იმ კერძო მექანიკოსებსა და ხელოსნებს, რომლებიც ხარჯზე წინააღმდეგ შემთხვევაში დარგის უკანასკნელი კვალიფიკაციური მუშაკები დატოვებენ საშუაოს და ქალაქის ლიფტების მეურნეობა, რომელიც 700000 მოზინადრეს ემსახურება, შემთხვევითი ხალხის ხელში აღმოჩნდება. ამას შედეგად მოყვება 20-30 მილიონი დოლარის ღირებულების ქონების განიავება. ამასთანავე, არ უნდა დაგვაწყენდეს, რომ ლიფტი ტრანსპორტის სახეობა და მისი უზენაესი დეველოდ მუშაობა ჭიკვია, რაც მანქანის უმძლოლოდ.

ესაუბრა

სოსო წიქარიშვილი

გოეთე — ეროვნული ბიბლიოთეკა «ფაუსტი»

მიმოხილვა

ხილვანო ძველნო, გადამქრალნო, კვლავ მეცხადებით, ოდესღაც ნათლივ რომ გხედავდით ზმანების თვალთ. ძალბიმსლა, კვლავაც განვიმსჯელო თქვენი ხატებით, გქმნათ, ყალბის ჩაგსხათ? მეყოფალა სიმშაგის ძალი? გარს მომჯარვიხართ, ოდინდელი მოგაქეთ ნათელი, თუმცა ბური ხართ, მოვანება ნისლისა მკრთალი; კვლავ იძრა გული, ჭაბუკური ბორცვა მოსურდა, წყებათა თქვენი რიალთაგან ხმაჯადოსურთა.

მოგაქეთ ის დღენი, სანატრელნი, შვებათა ძველთა, და საყვარელი აზრდებები დგებთან მკვდრეთით; კვლავ ცოცხალია სიყვარულის პირველი ელდა, ვით პანგი, ჯერაც არმიმწყდარი, და ფეთქავს წვეთი, და მოთქმა ნელა მიუყვება, მომდგარი ყელთან, ხსოვნის ლაბირინთს, სადაც ახლა ნავლია მეტი, მიითვლის ძვირფას მათ სახელებს, წინას და წინას, ვინც იმ წარსულში სამუდამო დაიდო ბინა.

აწ აღარ აღხენთ სიმღერები ჩემი გვიანი სულთა მათ, პირველ საგალობლებს ვისთვისაც ვმღერდი, მიწყდა პირველი მოძახილიც ხალისიანი, შფოთიც, ზრიალიც, და ძველთაგან — აღარვიზ-გვერდით. გარს — უცხო ხალხი, წლიდან წლამდე — უცხო ხმანი, მათ ყოველ ტაშზე ცივი შიშით მიზრზინავს მკერდი, ხოლო ისინი, ვინც გულგახსნით მისმენდა ძველად, თუ კვლავ არიან, შორს არიან, განმებნა ყველა.

და მომენტრად ის საუფლო, ის ხმანი ძველნი, გადამწეული მონატრებით, ნაღველზე მწარით; კვლავ ჩემთანგვა, რაც ოდითგან მიყვარს და მეღმის, თრთის პანგი, თითქოს ეოლოსის ჩქროლავდეს ქნარი, ფრეოლა დამივლის და ნელ-ნელა გზას იგნებს ცრემლი, ღხვება, ღბილდება მაკაცი გული, წყვილდება ბჭკარი; რაც მაქვს, ლანდადლა ილანდება ცრემლსართავიდან, და სულ, სულ უფრო ნამდვილდება — რაც გარდავიდა.

პროლოგი თეატრში

თეატრის დირექტორი —

ჰოიტი-დრამატურგი — კომიკოსი

დირექტორი

თქვენ ორნი ჭირშიც გვერდით შედექით და იცით, რაც-რა მალაპარაკებს, — თქვეთ, ამ გერმანულ დაბა-ქალაქებს როგორ მოვივლით, რაგვარ შედეგით? ევენი დამრჩენი კმაყოფილნი, რა მინდა მეტი, ეგ წვრილი ხალხი, თავისიც და სხვათა დამრჩენიც. აჰა, სვეტები — ამართული, ფიცრებიც — ზედით, და სჯერათ, რაღაც უნდა ნახონ პირდასაფენი. დამსხდარან წარბებაწიკაულნი და მზად არიან, სულით და გულით აღფრთოვანდნენ დიდებულნი. არ მძალატობდა სამაგათო ალლო აქამდე, — დღეს უცებ წახდები, ვერ გახლავართ აქამდე რინზე; არა, კარგ დადგმებს, არა მგონი, ვერსად ნახავდნენ, მაგრამ წიგნები წაუკითხავთ, — უფალო, გვიხსენ! ისეთს კი, აბა, რას მივაწვდით მისხლით აწონილს, ცინცხალიც იყოს, აზრიც იდოს შიგ მოსაწონი? არადა, მიყვარს, რა გრძნობაა, რა დიდებული, მათი ზიმზიმა ნაკადების შორით ყურება, ჩვენს შემოფიცრულს რომ აწყდება აზვითრებული და, ბოლოს, აღთქმულ ვიწრო კარში მიიწურება; დღისით-მზისითვე, ოთხამდევე, მთელი მიღეთი სალაროს ჯიზურს რომ ესევა, იბრძვის ბილეთზე, კაცს ეგონება, რა ბილეთი, რისი ბილეთი, შიმშილობაა და პურისთვის თავ-პირს იღვენენ. რა იქმს, მოყვასნო, ამ სასწაულს? პოეტის ჯადო! გთხოვ, მეგობარო, მისი ძალა დღესაცა სცადო.

დავით წერედიანი თარგმანის «ფაუსტს»!

საყოველთაო აღიარებით, გოეთეს «ფაუსტი» მსოფლიო ლიტერატურის ერთ-ერთი შედევრია, ხოლო გერმანული მწერლობის ყველაზე მნიშვნელოვანი, ყველაზე ეროვნული, ყველაზე წარმომადგენლობითი ლიტერატურულ-მხატვრული ნაწარმოებია. მას ამ მხრივ გერმანულენოვანის ისეთივე მნიშვნელობა აქვს, როგორც ქართულენოვანისთვის — «ეფუხის-სტყაოსანს», ბერძნულენოვანისთვის — «ილიადას» და «ოდისეას», ესპანურენოვანისთვის — «დონ კიხოტს», იტალიურენოვანისთვის — «დოკტორიკო კომედიას» (სხვა ერებს თითქოს არა აქვთ ასეთი ერთი, სხვებისგან ამყარად გამოირჩეული და სხვებზე აღმატებული მხატვრული ქმნილება).

ფილოსოფოსი შედინგი «ფაუსტს» «გერმანელობის ძირითად წიგნს» უწოდებდა. გოტფრიდ ბენი, XX საუკუნეში რომ გადმოვიწყლოთ, ამავე ნაწარმოებს კაცობრიობისაღმად გერმანული სულის ერთ-ერთ ყველაზე იდეალურ საწყობად მიიჩნევდა. მეორეგან იგივე გოტფრიდ ბენი «ფაუსტზე» წერდა: «მთელი ნაწარმოები, როგორც ეპიკი ვთქვით, წარმოადგენს საიდუმლოებას საიდუმლოებაზე, და უფსკრულს და სიღრმეს, სიციფსაც და ყოველ გვერდზე ვხვდებით როგორც ამკვეთიურ, ასევე დემონურ განცდილ-გადატანის». ოსვალდ შპენგლერმა გოეთეს «ფაუსტზე» დაყრდნობით შეიმუშავა «ფაუსტური ადამიანის» ცნება, რაც ასობოლოვებს ადამიანის მუდმივ მაძიებლობას, დაყენებულ სწრაფვას ჭეშმარიტების მოპოვებისკენ, მოქმედებასთან რომა დაკავშირებული — ეს შპენგლერმა უპირატესად დასავლური კულტურის სპეციფიკურ ნიშნად მიიჩნია — ე.ი. ფაუსტი, შპენგლერის მიხედვით, დასავლური ადამიანის იდეალური ტიპია, მუდმივად წინსწრაფი დასავლური სამყაროს სიბოლო, რაც ცოდნისა და ქმედებისაღმად მარადული მიღრეკილების განსახიერებაა აღმოსავლური პასივობის, უმოქმედობის და მჭერეტელობის საპირისპიროდ.

მეორე მხრივ, სხვა მოაზროვნეების მიერ ფაუსტი აღიქმება მაძიებელ, საგნების, სამყაროს არსში ჩაშვდომ, ზედაპირული მოვლენების უგულებელმყოფელ, ცხოვრებისა და ამოქვეყნის სიღრმეებისა და უფსკრულებში ჩაშვდომულ, ცნობისწადილით ატანულ, შემეცნებელ ტიპურ გერმანულ ადამიანად, რომელიც გამოხატავდა და გამოხატავს გერმანულ ეროვნულ ხასიათსა და მენტალობას.

— აღსანიშნავია, რომ 1994 წელს გიოტინგენში გერმანიისტმა და გოეთეს სპეციალისტმა ალბრეხტ შიონემ განახორციელა «ფაუსტის» ახალი ორტომიანი გამოცემა. თითო ტომი 1000 გვერდს მოიცავს: I ტომში «ფაუსტის» ტექსტები და ვარიანტებია მოთავსებული, II ტომში მთლიანად კომენტარები ეთმობა. შიონემ კოლონიალური ფილოსოფიურ-ტექსტოლოგიური სამუშაო ჩაატარა ზელნაწერების შეჯერების საფუძველზე და საკმაოდ ბევრი ადგილი ჩაასწორა (გამოცემა უსვალა ილუსტრირებული). ამიერიდან «ფაუსტის» ყოველმა მთარგმნელმა შიონეს ამ გამოცემას უნდა ეყრდნობოდ და გაუწიოს ანგარიში! საინტერესოა, რომ როცა შიონემ «შპიგელის» კორექსიონდენტებმა შიონეს ინტერვიუს დროს ჰკითხეს, თქვენი გამოცემის შემდეგ ყველა სხვა ძველი გამოცემა გადასაგები ხომ არ არისო, მან კატეგორიულად უპასუხა: მე ვფიქრობ, კიო; ყოველ შემთხვევაში, ის გამოცემები გვერდზე გადასადებიო («შპიგელი», №46, 1994, გვ.20).

I ტომში გვხვდებით აგრეთვე ე.წ. «პარალიპომენას», ე.ი. «ფაუსტის» ტექსტის გოეთეს მიერ გამოუქვეყნებულ დანართებს, ჩანართებს, შევსებებს და პარავიანობებს.

როგორც ცნობილია, «ფაუსტის» ტექსტში ჩართულია უბრჭყალებო და არა სიტყვასიტყვით, ოდნავ სახეშეცვლილი უამრავი ციტატი და სხვათა ტექსტი (ეს პლაგიატი არაა!),

აგრეთვე აუარება მითოლოგიური მინიშნება — ყოველივე ამას ამოცნობა და გაშიფრა უნდა.

«ფაუსტის» უმდიდრესი და ურთულესი პოეტური ფაქტურა მთარგმნელის წინაშე უძნელეს ამოცანებს აყენებს.

ქართულად არსებობს «ფაუსტის» 2 სრული თარგმანი: პეტრე მირიანაშვილისა და დავით ონიანაშვილისა. I ნაწილი მთლიანად თარგმნი და დაბეჭდა გიორგი ჯორჯანელმა (II ნაწილის თარგმნი მას არ დასცალდა, ის, სამწუხაროდ, გარდაიცვალა). I ნაწილის მოზრდილი მონაკვეთები თარგმნილი აქვს იორამ ქუშტრელიძეს, «ფაუსტის» ნაწყვეტები თავის დროზე უთარგმნაო: კამასანურდიას, სმანშიაშვილს, გეგანტილაძეს, ალ.ქუთათელს, აკაკულა-გელოვანს.

«ფაუსტი» დირსია იმისა, რომ ყოველ კულტურულ ენაზე მისი მრავალი თარგმანი არსებობდეს. ყოველი ენაზე და ყოველი თარგმანი ახალ და სპეციფიკურ მიმართებას ამაყრებს ამ მხატვრულ ენციკლოპედიასთან.

— დავით წერედიანმა ფრანსუა ვიოინის «ანდერძის» კონვენიალური თარგმანით ძალაუფლებურად ძალიან მძიმე მდგომარეობაში ჩაიყვანა თავი: მისგან მკითხველი ყოველი ახალი თარგმანით სასწაულს მოელოდ, ხოლო ყოველთვის სასწაულის მოხდენა შეუძლებელია!

ჯერ კიდევ აწ განხილვებული ოთარ ჯიორია — საქართველოს გოეთეს საზოგადოების მაშინდელი თავმჯდომარე — დასვლით 20 წლის წინათ პირდაპირ ეხვეწებოდა დათოს, «ფაუსტი» თარგმნო! წასახალისებლად გერმანიაშიც კი წაიყვანეთ გოეთეს კონგრესზე დათო არასოდეს დავეპირებოდა დაბეჯითებით, გარკვეულ პასუხს თავს არიდებდა თავისი ჩვეული ღიმილითა და სიცილით. წლების განმავლობაში გრძელდებოდა ყოველი შეხვედრისას ქართველი გერმანისტების თხოვნა: როგორმე გადაეღო ყველა სხვა საქმე და ჩაჯდომოდა «ფაუსტს». მაგრამ ამაოდ — დათო ჩვეულებრივად ჯიუტობდა და «ზარმაცობდა».

ერთი სიტყვით, ქართველ გერმანისტთა დიდი ხნის იცნება იყო, რომ «ფაუსტი» უთარგმნა სწორედ დათო წერედიანმა!

ამჯერად მე არავითარი ზურგილი არა მაქვს მის მიერ თარგმნილი ორი ნაწყვეტი შეუდარო ან შეუპირისპირო აღრინდელ თარგმანებს ყველაფერს რომ თავი დაეანებოთ, ჯერჯერობით ჩვენს ზედათა «ფაუსტის» ძალაან მცირე ნაწილი, რაც შორსმდგომი დასკვნების გაკეთების შესაძლებლობას არ იძლევა. არ მინდა აქამდე და ჯერჯერობით გადაწყვეტილს და კატეგორიულს არაფერს ვამბო: წინ კოლონიალური, «ჯოჯოხეთური» სამუშაო! მომავალი გეინვენებს, ააღწევს თუ არა დავით წერედიანი თავის «ვიოინისებურ» მწვერვალს. იმის თქმა კი ამთავითვე შეუძლია თამამად და გადუჭარბებლად, რომ ნათარგმნ ნაწყვეტებს ოდნავადაც არ უმსგავსა ის ზელოვნებობა, ძალდატანება და შებოტილობა, რაც, ჩვეულებრივ, ნათარგმნ გართულ ტექსტს ახასიათებს ხოლმე.

მისხენდება გალაკტიონის ერთი ლექსის ერთ-ერთი ვარიანტის ორი ტაქო:

„ოდესაც პოეტს ყალბი პოეტია, თავი ისე მოაქვს, თითქოს გოეთეა“.

ეს «ყალბი პოეტები», ალბათ, გოეთეზე მხოლოდ ქართული თარგმანებით მსჯელობენ და ეს ათამამებთ მათ.

უესურვოთ დავით წერედიანს, რომ მან თავისი ახალი თარგმანით «მად» და პრეტენზია დაუკარგოს ასეთ მგონსებს, გოეთეს რომ უტოლდნენ თავს.

ნოდარ კაკაბაძე

პოეტი

ფიქრიც არ მინდა მოზიზიძე, შეგვროვილ ხალხზე,
შთობს ყოველგვარ შთაგონებას ხმა ბრბოსეული.
გამანაპირე, გადამკარგე, მაგ ურდოს დამსხენ,
მორევს რომ გვითრევს, ღრიანცელით გარს მოსეული.
ცისპირს მანახე რამ ალაგი, სიმშვიდით სავსე,
სადაც მგოსნური აღმაფრენა სახლობს ზეული,
და ჰყვავის გულში სიყვარული ზეციურ ვარდად,
ვარდად, რომელიც უფლის ხელმა დარგო და ზარდა.
სიტყვას, გულიდან რომ დაიძვრის და ჩვენს უნებლივ
შემკრთალ ბეგრებად ბაგეებზე რომ იწყებს ფართქალს,
თუ სადღესომ გადაგვძალა ზრუნვა-ცთუნებით,
წამი, უძლები, არ დაინდობს, ხელადვე დანთქავს.
მწამს მხოლოდ საქმე ჟამთასვლისიდან გაუზუნები,
ზიზილ-პიპილით რა ფასი აქვს სახელით განთქმას.
საბჭოელოთი ვერ შეაძლენ დიდი ხნით ვერვის,
რაც ნამდვილია, მხოლოდ იგი შერჩება მერმისს.

პოეტი

გული გაწვალდა მაგ მერმისით, წამელო წმენა!
ერთიც ვნახოთ და მეც მერმისზე ამქვედა ენა,
ვინა გაართოს დღე დღევანდელი?
თუ სანახავეს სამერმისო ჟამთათვის ვაწვობთ?
ამ ალაღ ბიჭებს შემოხედეთ, აგერ აქ აწმყოფთ,
ჰა, ვითომ რაო? რას ემადლებით?
ვინც მაგათ გულით მიენდობა, მოინდობს კიდეც,
ვერ უმტყუნებს და არც მაგათგან შეხედება ღალატს;
წრე რაც ფართია, რაც მეტი იდენს,
მით მეტი ჭრა აქვს ნიჭსა და ძალას.
მოდით, მაგათთვის იხელოვნეთ, შევეშვით მყოფადს,
აგავსეთ თქვენი ფანტაზიის ზღვა-და-მდინარით;
კი, კი, ცხადია, გონებაც და გულიც და გრძნობაც,
მაგრამ გაფრთხილდით! არ გამოგრჩეთ გასაცინარი.

ლირეტიკოსი

და ყოველ სათქმელს საქმნელიცვე მუდამ დან-ახლდეს!
აქ მაყურებლად მოდის ხალხი, ეძებს ზნაზხელს.
თუ თვალში მრავლად შეაფეთეთ ეგ სანახველი,
თუ გაცეცდა და ბოლოს პირიც თუ დარჩა ღიად,
შორით შორამდე გაჰქუხს უკვე თქვენი სახელი,
კაცი ხართ ხალხის სათაფრის, სხვა მაღლი გცნიათ.
სიმრავლე უნდა სიმრავლითვე იქნას ძლეული,
ყარეთ და ყველა თავის არჩივს მოხელავს თავად.
თუ ბევრს გამოყრით, რამეს ირგებს იქ თვითეული,
ტაშს დაგიკრავთ და კმაყოფილი გუნებით წავა.
დგამთ წარმოდგენას? დადგით გროვად წერილი ნაჭრები,
ადვილ-საჯრელი და თვალბეჭდი ადვილ-საჩრელი,
მენდეთ, ძვირფასად დაანაყრებთ ეგეთი რაგუც-
მთლიანობისთვის თუ დაშვრებით, ფუჭად დაშვრებით,
მაინც ხელდახელ დაგიფლეთენ ნაგუნ და ნაგუნ.

პოეტი

ნუთუ ვერ ხვდებით, რა მდარეა მსგავსი ხელობა,
ხელოვნებისთვის რამოდენა სიავეს თესათ!
ჯილდო-მილდოთა ეგ მთითხელობა,
ჩანს, დაგიდვიათ ცხოვრების წესად.

ლირეტიკოსი

ნუ ფიქრობთ, გული გამიგმირთ მაგ საყვედურით!
საქმეს რომ იწყებს კაცი ოდნავ წინდახედული,
მიდის და საქმის შესაფერსე ირჩევს იარაღს.
მანდ ჩეხვა უნდა, ჩემო კარგო, რანდვა კი არა,
ვისთვის წერო, ნახეთ, და ნურაფერს მე ნუ მემდურით!
ეს აქ მოწყენამ მოიყვანა, ზის და მტყუნვარებს,
ეს სუფრას უჯდა, ქელავს მუცელ-გამოტენილი,
ეს, კიდევ უფრო უარესი, უჯდა ჟურნალებს,
აზრი აქვს უკვე ყველაფერზე გამოტანილი.
იმ მაგანესთვის თეატრონი მასკარადია,
ამ მაგანისთვის — ჭორიგნული ცნობისწადილი,
ქალათვის — ღიმილ-სამკაულთა ჩენის ადგილი,
ისე იღვწიან, გეგონება, წილში გადიან.
ამათთან გენბავთ მოიხადოთ ზეგარდმო ვალი?
ამათ გამოა პოეტური თქვენი ბორგნები?
მაგ დამფასებლებს მიმოავლეთ ახლოდან თვალთ,
ვინ გულგრილია, ვინ ბლაგვი თუ გაუჩორკნელი.
წავლენ, ყომარზე გადავლენ უცებ,
ან ჩაცეცხლავენ, მოყრიან მეძავთ.
ღირს, ამათ გამო რომ ტანჯავთ მუხებს,

სათქმელს ებრძვით და რანდავთ და ხვეწავთ?
არ ასცდეთ მიზანს, თუ ნამდვილი ოსტატი გქვიათ,
ყარეთ მეტი და სულ მეტი და სულ უფრო მეტი.
უნდა ეცადოთ, დაასხათ რეტი,
დაკმაყოფილდნენ — ძნელია ფრიად...
რა? გეწვით რამე? თუ გეწვიათ ზეშთაგონება?

პოეტი

წა, სხვა მონახე, სხვები დასხი ამგვარ მონებად!
რა გაბედვინებს, უბადრუკო, მოსთხოვო მგოსანს,
შენთვის დამარხოს, ბუნებითი რაც მაღლი მოსავს!
რა ცოდვა გინდა ატვირთვინო, ვერც გაგიგია!
რითი ძრავს იგი გულს და გონებას?
რითი კრავს იგი ყველა სტიქიას?
არ ოდენ იმით, იმ თანწყობით, ბერს რითაც გული
და რითაც გულშივე უკუიწვინის სამყარო სრული?
ოდეს ბუნება თავის უწყვეტ, განუზღვრელ სართავს
ართავს გულგრილი და ივსება ნართით მასრები,
ოდეს ყოველი ხმობს, ზრიალებს, ღრიანცელს მართავს
და დგას ზმაური უთავბოლო, ყურთამაზრზენი,
ვინ ყოფს ამ გნაის დასაზღვრულ და მწყობრ ხმოვანებად?
სიცოცხლით ავსებს, რითმულ რხევად განასხეულებს?
ცალკერძს ყოვლადში ვინ ათავსებს, ვისი ბრძანება?
ვინ კინძავს მათგან აკორდების ხმატკბილ ხვეულებს?
ვინ ძალღებს გრიგალს, იმქუხაროს დიად ენებებად?
ათინათისგან ვინ ქმნის ნათელს, მარადის მსუფევს?
საყვარელს ჟრჟოლვად ყველა გზაზე ვინ ეგებება
და გაზაფხულის ყვავილებს უფენს?
უჩინო რტოებს დიადემის ბრწყინვად გაცისკრავს?
იპყრობს ოლიმპოს და ღმერთებთან უყრია წილი?
ვინა არს იგი? რა არს იგი? ძალი კაცისა,
ძალი, მგოსანში საცნაურ და სახიერ-ქმნილი.

პოეტი

ჰოდა, მაგ ძალით ზეგადმოსულით
სწიეთ, ბატონო, საქმე მგოსნური
მსგავსად საქმეთა საქალთნოთა:
შეყრა და „ცოცხალი დაზმი, ხანო“ და
„პოი შევბავ“ და გაიყრია ხვითო,
შენსავ ბადეში ფართხალზე თვითონ,
ზედაც „ვაჰმე“ და ვერ ატყობს უცებ
რომ შლეგი თავი რომანში ტყუილ-
ეს გამოლექსეთ, გამორჩევით ეს ქარგა უყვართ!
ხაპეთ პირდაპირ ცხოვრებიდან! გვახვრიათ უხვად!
ცხოვრობს კაცი და ვერ იაზრებს საკუთარ ღურღირს,
თავისი ყოფის აქ დანახვა ერთ რამედ უღირს.
ხინათლე ცოტა, სიტყვლე დიდი,
წყალწყალა ჩმახში სიმართლის კენიტი
ყველაზე ნაღდი გახლავთ სასმელი,
მაგ ჯარობებზე ჩამოსასხმელი.
მოაწყვდებიან თქვენს დალადის ახალუხლები,
გარწმუნებთ, მეტიც არ სჭირდება მათ გაბრუებას,
ნაზი სულელები ფრფენა-ფრფენით მოვლენ უკლებლივ,
მელანქოლიურს გამოწოვენ ნექტარს უტბარს.
იმას გამოკრებს თვითეული, მისი რაც არი.
სხვა კიდევ რაღა? ბრჭყვიალი და თვალში ნაცარი.
საქეითინოდაც მზად არიან, სახეიხეინოდაც,
მგზნებარებისთვის ორი-სამი ტირადაც კმარა.
დაგრჩეთ გულგრილი, ვისიც უკვე წახდა ღვინობა,
ვინც ჯერ ღვინდება, მაღლობელი დაგრჩებათ მარად.

პოეტი

მაშ, მომეც ჩემი ღვინობის ჟამიც,
გზნებათა გზნება, ძალთა მძლეობა!
ჰანგი ხდებოდა ყოველი ჩქამი,
ჩქეფდა წყარო და არ ილეოდა,
სამყაროს ნისლის ეფინა რიდე,
სასწაულს შობდა კვირტი ყოველი,
დიდი მინდორი — მზედაქსოვილი,
და შიგ ყვავილთა საკრუფად ვიდექ.
ვიყავ არას და მრავლის მქონები:
ცხადს ვიკონავდი, ლანდს ვიკონებდი.
მომმადლე კვალად იგი სურვილი,
ის ტბილი წყლული, ის მძაფრი ძალა
იმ სიყვარულის, იმ სიტყუილის,
იმ სიტყბუკით გამნათლე კვალად!

პოეტი

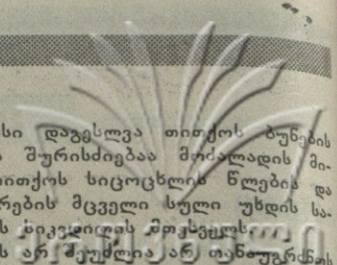
კაცს სიტყბუკე იმასთვეს ვინდა
ომში შეხვედეთ თანამოქალაქთს
და გამარჯვების ჯილდოდ თუ წინადა
ყელს შემოგესკვნას ქალი ღამაში,
ხშირ-ხშირად წყვიტო ყაბაზზე ტაში,
ძნელმისაწყვდომელს მიაწყდე მიჯნას,
ცეკვა-როკვაში, აგარდნილ სმაში
სიშმაგის ღამე ღამეზე მიჯრა.
მაგრამ თუ გაბმით ქლერენ ღარები,
თუ თმენაც უნდა სიტყვასთან ჭიდილს,
თუ გზა მიმოვლით, კვალის არევით,
ზუსტად მონიშნულ მიზანთან მიდის,
მაგ ზღართებს უკეთ ჭარმაგნი ზღართავთ,
და არც ნაკლებით გიტყვიან ქებით.
სიბერე განა გვაბავშვებს მართლა,
სიბერეს კაცი ბავშვადვე ხვდება.

ლირეტიკოსი

სიტყვები უკვე საკმაოდ ვზარჯეთ,
საქმეც მანახეთ, ჩემო კარგებო!
სანამ ერთმანეთს ვამკობდით მარჯვედ,
ჯობდა, ქმნილიყო რამ სასარგებლო.
გზნება ყოყმანში არ იბადება,
უცებ ჩაქრება, თუ არ უჩქარი,
მანდ პოეზიით მალ-მალ ქადებას
დასძარით მისი ლაშქარ-უშქარი!
იცით, რისასაც ვითხოვ თადარიგს:
უნდა მოდულდეს წვენი მაგარი
და სასმისები დროზე შეივსოს.
თუ არ გაკეთდა დღეს სადღესო,
ხვალისგან სარგებს ნულარას ველით.
ქმენ გადაწყვეტით, რასაცა ზრახავ,
ქეჩოში სტაცე შემთხვევას ხელი,
და მერე საქმე, რაგინდ-რა ძნელი,
არ დაეთმობს, ერთხელ ივალე რახან.
დღეს ჩვენში სცენას ვინ ჰყავს პატრონი,
რასაც მოხელავს, გამოდებ დგამზე;
მიდით, არ ზოგოთ ამწე თუ დამწე,
თუ ხედ-ხილურნი სათეატრონი!
ჰა, ვარსკვლავებით, ფლანგით, გეყოფათ,
ჰა, ცეცხლი, წყალი, ტინი პიტლო,
რომელი ერთი ჩამოგითვალთ,
რა ფრინველები, რა ოთხფეხობა!
მთელი სამყარო აქ ამ ათიოდ
ფიცრის წრეგანში უნდა ჩატიოთ.
ციდან დაჰყევით სიზმრით თუ ცხადით
და მიწის ჩავლით ჯოჯოხეთს ჩადით!

11 თებერვალი, 1995

სადღეისო პრობლემები

ქართული კლიო რომ აღორძინდეს

საბჭოურმა ტოტალიტარულმა რეჟიმმა საზოგადოებრივი ცნობიერების, კერძოდ, მეცნიერების ყველა დარგს დაასვა თავისი დალი. ყველაზე მეტად ეს მაინც ისტორიოგრაფიაზე (საისტორიო მეცნიერებაზე) ითქმის, რამეთუ იგი ყველაზე ახლოს დგას პოლიტიკურ წყობილებასა და პოლიტიკასთან და, აქედან გამომდინარე, ყველაზე მეტად სწორედ მასზე აისახება ამ უკანასკნელთა ავ-კარგი. საეხეობით გასაგები გახლავთ, რომ ცოდნის აღნიშნული დარგი ნორმალურად ფუნქციონირებდა და ვითარდებოდა დემოკრატიული სოციალური სისტემის პირობებში და, პირიქით, ჩიხში ექცეოდა, გადაგვარებას განიცდიდა ტოტალიტარიზმის უღელქვეშ. ასე იყო წარსულში, კერძოდ, დასავლეთისა და აღმოსავლეთის ისტორიულ ევოლუციაში, ასევე გახლავთ თეოკრატულ საუკუნეში, როცა, დემოკრატიული ქვეყნებისგან განსხვავებით, საბჭოური და ფაშისტური ისტორიოგრაფია პოლიტიკის მსახურის როლის თამაშს სჯერდებოდა. მაგრამ შეიქმნა აზრი, რომ ამ მხრივ ქართულ ისტორიოგრაფიაში საგანგაშო თითქმის არაფერი მომხდარა, თითქმის მხოლოდ საბჭოური პერიოდის შესწავლა მახინჯდებოდა, საერთოდ კი ქართული ისტორიოგრაფია ნორმალურად ვითარდებოდა.

ჩვენ ამგვარ ეიფორიულ განწყობილებას ვერ გავიზიარებთ. რასაკვირველია, ამით ჩვენ იმას არ ვამტკიცებთ, რომ განვლილი სამოცდაათი წლის მანძილზე ქართულ ისტორიოგრაფიასა, ეთნოგრაფიასა და არქეოლოგიაში არაფერი არ გაკეთებულა; რასაკვირველია, წარმატებები იყო და ამჟამადც არის. საქართველოში არის მრავალი მკვლევარი, რომელიც ენთუზიაზმით სწავლობს ამა თუ იმ პრობლემას. მაგრამ უცილობელი ჭეშმარიტებაა, რომ მართლაც მკვლევარ-ისტორიკოსები, მკვლევარ-არქეოლოგები და ა.შ. დიდ მეცნიერებას ვერ განაგებობენ. კოლექტიური ძალისხმევით დღევანდელი ვეგერატული რეჟიმით — „საქართველოს ისტორიის ნარკვევები“ (გამოქვეყნდა 1970-80 წლებში). იგი წარმოადგენს 88 ავტორის ნაღვალს და თითოეული მათგანის ადრე გამოქვეყნებულ ნაშრომთა მექანიკურ შეერთებას. ასე რომ, ნაღვლი შემოქმედებისგან, საისტორიო სინთეზისაგან „ნარკვევები“ ძალიან შორსაა დგას.

ჩვენ ჯერ კიდევ ვერ ვაცნობიერებთ საისტორიო სინთეზის საჭიროებას, ვერ გავგვიგია, ცალკეულ ნაშრომთა მექანიკური შეერთება და ჭეშმარიტი საისტორიო სინთეზი რომ ერთი და იგივე არ არის. დღევანდელ დასავლურ ისტორიოგრაფიას რომ თავი დავანებოთ, აღნიშნული გარემოება კარგად უწყობდა ჯერ კიდევ ძველმა ბერძენმა ისტორიკოსმა პოლინიოსმა. ხელოვნების დიდი ქმნილებები რომ იქმნება ცალკეულ საშუალო ნიჭის მქონე პიროვნებათა ერთიანი ძალისხმევით. საბედნიეროდ, ასევეა მეცნიერებაშიც, კერძოდ, ისტორიოგრაფიაში. ჩვენს ისტორიოგრაფიაში ეს მშვენიერად გამოჩნდა „სწავლულ კაცთა კომისიისა“ და ვახუშტი ბატონიშვილის მაგალითებზე, რაც ისტორიკოსებს კარგად მოეხსენებათ.

თანამედროვე ქართველ ისტორიკოსთაგან განსხვავებით, ივანე ჯავახიშვილი კარგად აცნობიერებდა საისტორიო სინთეზის საჭიროებას. 1928 წელს იგი წერდა, რომ მას მომავალში სურდა „ქართველი ერის ისტორიაზე“ უფრო ვრცელი, განმაზოგადებელი ნაშრომის დაწერა. მართლაც, ჯერ კიდევ ოცდაათიან წლებში ქართული პუბლიკატურის მეცნიერების სხვადასხვა დარგის ბაზაზე უნდა შექმნილიყო საქართველოს ისტორიის განმაზოგადებელი ნაშრომი. სამწუხაროდ, ეს ამოცანა ვერ შესრულდა. (სამეულის — ივანე ჯავახიშვილის, ნიკო ბერძენიშვილის და სიმონ ჯანაშიას — „საქართველოს ისტორიის“ მშვენიერი სასკოლო სახელმძღვანელო აღნიშნულ ვაკუუმს, ცხადია, ვერ ავსებს).

ამავე აუცილებლობაზე მსჯელობდა ცნობილი ერუდტი და მოაზროვნე გერონტი ქიქოძე, როცა 1959 წელს წერდა: „ჩვენმა მკვლევარებმა — ვახუშტი ბატონიშვილმა, მარი ბროსემ, დიმიტრი ბაქრაძემ, თედო ჟორდანიამ, ექვთიმე თაყაიშვილმა, ივანე ჯავახიშვილმა, კორნელი კეკელიძემ და სხვებმა არსებითად უკვე დაასრულეს ისტორიული მასალების ძიების და კრიტიკული შემოწმების საქმე.

ახლა საჭიროა ისტორიკოსი, რომელიც საქართველოს ისტორიას ზოგადი ფილოსოფიური თვალსაზრისით შეხედავს და ერთ მონუმენტურ მხატვრულ სურათს დახატავს“. (შეგახსენებთ აგრეთვე მის ღრმაზოგად სიტყვებს: „საქართველოს ისტორიკოსმა, შეძლებისამებრ, ტაქტიკის სერიოზულობა და ზნეობრივი პათოსი შექსპირის ტრაგიკულ გენიას უნდა შეუერთოს“. ამგვარი ამოცანის აღსრულება შეუძლებელია ისტორიის თეორიის, კერძოდ, ისტორიის ფილოსოფიის გარეშე, რის აუცილებლობასაც ივანე ჯავახიშვილი დიდი ხნის წინ აღნიშნავდა. მაგრამ, სამწუხაროდ, ხშირად ეს პრეტენზია შეუძნეველი რჩება. თეორია, ფილოსოფია რაღაც ზედმეტად, მეტადიზიკად (უცდი მნიშვნელობით). არის მიჩნეული. როდესაც 60-იანი წლების დასაწყისში საბჭოთა კავშირში მიზნდნენ, რომ საჭირო იყო ისტორიის თეორიული, კერძოდ კი, მეთოდოლოგიური არსენალის გადამსწავლა და განახლება, ამგვარმა მცდელობამ ჩვენში გამოიძახა, ფაქტობრივად, ვერ პოვა.

ყოველივე ზემოაღნიშნულმა გამოიწვია დოგმატიზმი, რაც გამოიწვია საქართველოს ისტორიული პროცესის რიგ მხარეთა შესაბამის გაგება-გაზრებაში. კერძოდ, ახლებურად არის გასაზრებელი ქართველთა ეთნოგენეზისი, სახელმწიფოს წარმოშობა, ფეოდალიზმის პერიოდიზაცია, XII საუკუნის — ჩვენი „ოქროს ხანის“ რაობა, ქართველი ერის წარმოშობა (ფორმირება), იდეოლოგიის საერთო-ეროვნული ხასიათი და ა.შ. ვიმეორებთ, მართლაც მკვლევარ-ისტორიკოსებს ამ პრობლემათა სათანადო გააზრება არ ხელეწიფებდათ, იგი შეუძლიათ მხოლოდ მოაზროვნე ისტორიკოსებს, რომელთაც გონებრივი პარიონტი და თეორიული აზროვნების უნარი ფართო და ღრმა ექნებათ.

განსაკუთრებით საგალალოა ჩვენი ბოლო ასი წლის ისტორიის შესწავლა. უკანასკნელ წლებში, ცხადია, არის ცდები ამ პერიოდის გააზრებისა, მაგრამ ეს ხდება ძირითადად ფაქტოლოგიურ დონეზე. სათანადო თეორიის გარეშე კი დროის ეს ურთულესი მონაკვეთი ვერ გაიზრება. მაგრამ ამ მიმართებითაც ისტორიის თეორიის, ფილოსოფიის უკუღებელყოფა ხდება.

დიდი პრობლემები ოდენ საქართველოს ისტორიის შესწავლისას როდია დაგროვილი. გასაზრებელია მსოფლიო ისტორიაც. პარადოქსია, მაგრამ ფაქტი გახლავთ, რომ საქართველოს რიგ უმაღლეს სასწავლებლებში არსებობს მსოფლიო ისტორიის, მისი პერიოდების შესწავლელი კათედრები, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, ისტორიკოსები ვერ აცნობიერებენ მსოფლიო ისტორიის როგორც პრობლემის, იდეის — გაცხადების საჭიროებას. ამის თაობაზე, როგორც ცნობილია, სხვადასხვა პოზიციები არსებობს, მაგრამ ჩვენი ისტორიკოსები ამის თაობაზე დუმან, ანდა იმეორებენ ვ.ი.ლენინისა და ი.ბ.სტალინის მიერ შექმნილ შეხედულებას საზოგადოების (კაცობრიობის). ხუთწევრიან პერიოდიზაციაზე, რომელიც ვერავითარ კრიტიკას ვერ უძლებს.

ჩვენ დღემდე გვინერგადნენ რუსეთის ისტორიის ზამახინჯებული სახით წარმოდგენას. მოვიდა დრო, საკუთარ ძალებზე თუ დასავლურ და სერიოზულ რუსულ მეცნიერებაზე დაყრდნობით, ჩვენ თვითონ ვცადოთ რუსეთის ისტორიული პროცესის გააზრება.

ასე რომ, ქართული კლიოს საუფლოში უამრავი საქმეა გასაკეთებელი, მაგრამ აქ რატომღაც დუმილი სუფევს.

ჩვენი წერილი რომელიმე პიროვნების ან ჯგუფის წინააღმდეგ არ არის მიმართული. ვცდილობდი, გამოეხატა ის სატიკიარი, რომელიც, წესით და რიგით ყველას უნდა გვაწუხებდეს.

ასე მგონია, უკვე დადგა დრო, გაიმართოს პირუთენელი, მწვავე კამათი, სჯა-ბასი ისტორიული მეცნიერების შემდგომი განვითარების გზებზე. ასეთმა დისკუსიამ სასიკეთო შედეგი უნდა გამოიღოს.

იქამდე კი თავს რუსთაველის ცნობილი შეგონებით გავიშვებ:

„დიდი ლხინია ქირთა თქმა, თუ კაცსა მოუხდებოდეს“.

გურამ ყორანაშვილი

სხვადასხვა

საფრანგეთის ჩრდილოეთში არის ერთი პატარა ქალაქი, რომელშიც — სულ 108 მოსახლეა. ყველაზე დიდი მცხოვრებელი — პატარა ქალი — სახელწოდებაა, რომელიც მხოლოდ ერთი სხვადასხვა ქალაქი — „ნორმანია“ (Y) და იკითხება როგორც „ი“.

ქალაქის მერის აზრით, ამ ქალაქის სახელწოდება წარმოშობა გზის გასაყარმა, რომელიც „იგრეს“ მოგვაგონებს და, რომელიც ქალაქის მახლობლად მდებარეობს. მერის საყვარელი საქმიანობაა თავისუფალ დროს რუკაზე მოკლუ-სახელწოდების მქონე ქალაქების ძებნა. თუმცა, ერთსაიანი სახელები მას ჯერაც არ უპოვია, ორასიანი სახელწოდებები კი უშვითობა როდია.

პრალის ერთ-ერთ სასახლეში ბინა დაიღო ჩეხეთის ეროვნული მუზეუმის მუსიკალურმა განყოფილებამ. აქ ცხრა დარბაზში განლაგებულია მუსიკალური ინსტრუმენტების უძვირფასესი კოლექცია — სამასზე მეტი ექსპონატი. მათ შორისაა გვიანდელი აღორძინების ეპოქის მსოფლიოში ერთადერთი საკრავთა სრული ნაკრები — მე-16 საუკუნეში უცნობი ჩეხი ხელოსნების მიერ შექმნილი კარის ორკესტრის ინსტრუმენტები. აქვე ინახება ე.წ. ინსტრუმენტთა სახელმწიფო კოლექცია, რომლის ექსპონატებიც დროებით სარგებლობაში გადაეცემა ქვეყნის საუკეთესო მუსიკოსებს.

ინდოეთის მთიან რეგიონში სახლობდა ლეოპარდი, რომელიც ადამიანებს ესმობდა თავს. 14 თვის განმავლობაში დაიღუპა 15 ადამიანი, ასამდე დასახლებულ პუნქტში ხალხი მუდმივ შიშის ქვეშ ცხოვრობდა. შეიქმნა მოხალისეთა ჯგუფი, რომელმაც ძნელადმისადგომ რაიონებში მცვე ნადირობდა. ნადირის დაჭერისთვის დაინიშნა პრემია 3 000 რუპიის ოდენობით. ბოლრსდაბოლოს, ლეოპარდი მანვე გაება. იმის დასადაგნად, რომ სწორედ ის ლეოპარდი იყო კაციჭამია, კრიმინალისტური ჩარევა გახდა საჭირო. ნადირი დააჭინეს და მისი ტორების ანაბეჭდები შეადარეს იმ ადგილიდან აღებულ ანაბეჭდებს, სადაც ლეოპარდი ადამიანს დაესხა თავს. შემდეგ ერთმანეთს შეუდარეს ნაპებნის კვალი და ცხოველის ყბა. დადგინდა, რომ დაჭერილი იყო სწორედ ის ნადირი, რომელსაც დასდევდნენ.

საქცილისტებმა გამარჯვების, თუ რატომ ესმობდა ლეოპარდი ადამიანებს თავს: მას დაზიანებული ჰქონია კბილები და თავის ტრადიციულ მსხვერპლთ ვერ უმკლავდებოდა.

მოზაიკა

როგორ მივიღოთ ნობელის პრემია

ასეთი სათაურით გამოაქვეყნა გერმანულმა ჟურნალმა „ბიულდერ“ ვისენშაუტ-მა რჩევები ახალგაზრდა პატივმოყვარე მეცნიერთათვის, ვისაც სამეცნიერო კვლევებისათვის ამ ყველაზე პრესტიჟული პრემიის მიღების იმედი აქვს. ჟურნალს ელისონის სიტყვები მოჰყავს, რომ „ნარმატებას მიაღწევს მხოლოდ ის, ვინც ნარმატების მოლოდინში გულხელდაკრეფილი არ ზის“, და რვა რჩევას იძლევა, რომლებიც დამუშავებულია ნობელის პრემიის ლაურეატების ცხოვრებისა და კარიერის სტატისტიკური მონაცემების დამუშავების შედეგებზე დაყრდნობით.

1. რაც შეიძლება დროულად იზრუნეთ საფუძვლიანი განათლების მიღებაზე. ამოირჩიეთ მაღალი რეპუტაციის მქონე უმაღლესი სასწავლებელი, სადაც მოღვაწეობენ ცნობილი მეცნიერები და მასწავლებლები, პერსპექტიულ თემატიკაზე მომუშავე ძლიერი კვლევითი ჯგუფები, ინსტიტუტი, რომლის კურსდამთავრებულებს ხალხით იღებენ სოლიდური კვლევითი ორგანიზაციები.

2. ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ, ან, სულაც, მაღალ კურსებზე სწავლის პერიოდში ეცადეთ სტაჟირებაზე ან სამუშაოდ საზღვარგარეთ წახვიდეთ. ეს საშუალებას მოგცემთ გაცნობოთ მსოფლიო დონის მოთხოვნებს მეცნიერისადმი, ინტერნაციონალურ მეცნიერებაში კონკურენციის პირობებს.

3. რაც შეიძლება დროულად შეუერთდით კვლევით ჯგუფს, რომელმაც მოღვაწეობენ მაღალპროფესიული მეცნიერები, რომელნიც თავად არიან ნობელის პრემიის ლაურეატობის აპკრა კანდიდატები. როცა ასეთი სპეციალისტი „მომნიშვნება“ და მაღალ ფილოსოფიის მართლაც მიიღებს, მას საშუალება ექნება, რეკომენდაცია გაუწიოს სხვა კანდიდატებსაც. სწორედ ეს არის თქვენი კანდიდატობის შანსი. ამის გარდა, რა თქმა უნდა, ასეთ მეცნიერთან მუშაობა საკუთარი კვალიფიკაციის ამაღლების თვალსაზრისით ძალზე სარგებელია.

4. თქმას, რომელიც სასურველ შედეგს მოგიტანს, ხელი უნდა მოკიდოთ დაახლოებით ორმოცი წლის ასაკში — ასე მოიქცა ნობელის პრემიის ლაურეატთა უმრავლესობა. ისიც გაითვალისწინეთ, რომ აღმოჩენათა უმრავლესობა „პაერში ტრიალებს“, ამიტომ გოდრე თქვენი კონკურენტი მიაგნებდეს, შეძლებისდაგვარად სწრაფად გამოაქვეყნეთ საკუთარი კვლევის შედეგები.

5. სარგებლობის მომტანია, აგრეთვე, რომელიმე ცნობილი საზღვარგარეთელი სამეცნიერო საზოგადოების წევრობა.

6. ეცადეთ, სწრაფად გამოაქვეყნოთ თქვენი აღმოჩენა, შესაძლებლობისამებრ — პრესტიჟული ინგლისურენოვან ჟურნალში, მაგალითად „ნეიჩურში“, „საინსში“, „სელში“, „აშშ-ის მეცნიერების აკადემიის შრომებში“.

7. ეცადეთ მეცნიერების დარგში რომელიმე სხვა პრესტიჟული პრემიის მიღება. ასეთი პრემიები პრაქტიკულად ყველა ქვეყანაში არსებობს.

8. და ბოლოს, უკანასკნელი რეკომენდაცია უარყოფითი ხასიათისაა: ნუ გაუმგაზრდობთ შევეცადი და ნუ ეცდებით ნობელის პრემიის მიმნიჭებელი კომიტეტის წევრებში „ათქვეფას“, რათა მათი ყურადღება მიიპყროთ. ამით, შესაძლოა, საპირისპირო შედეგს მიაღწიოთ.

ისე კი, საგარეოდ, რომ ჩვენს მეცნიერებს ყველაზე მეტად გერმანული ჟურნალის სწორედ ამ ბოლო რეკომენდაციის შესრულება გაუადვილებათ.

მოამზადა ოთარ ტურაბაიძემ

პედიგონა

ყოველი ნაწიგური რაღასის წინაგორგადია

მედიკოსი გასდა საჭირო, რათა აღდგენილი ქირურგიის მსოფლიოში სახელგანთქმულ ისტატს, იან ჯექსონს თავისი შვილობილისთვის ახალი სახე ერუქებინა. ტრავიკული ისტორია კი ასე დაიწყო: მისი დევიდს, პერუელი ინდიელის ეპიფილის, ე.წ. ქეიშის კოლოს ნაკბენით სამხრეთ ამერიკაში გაერ-ცელებული, მაგრამ მაინც იშვიათი ავადმყოფობა შეე-ყარა. ამ კოლოს ნაკბენის შედეგად წარმოქმნილი ერ-თუჯრედის პარაზიტები უმოწყალოდ ნიქავენ ცო-ცხალ ქსოვილებს, ანადგურებენ ძვალსა და რბილს და მსხვერპლი საბოლოოდ ცოცხალი, მაგრამ სამინალად დამანინჯებული რჩება. დევიდს პარაზიტებმა მოაჭა-მეს ზედა ტუჩი, ზედა ყბა, ცხვირი და სასა, მაგრამ საბოლოო ბეჭედი მაინც გაიზარდა. დევიდმა მშობლე-ბმა დევიდი ზეიბარათა სახლში ჩააბარეს და მას შემდეგ შეიღო აღარც უნახავთ.

დევიდის სახე ჯერ უნდა დაგვრდებოდა, რათა რეკონსტრუქციისთვის მეტი ადგილი დარჩე-ნოდათ, წარბებს ზემოთ ალებული კანიდან ლოყები ჩამოეფილა, მუხლის კანით გაცეცხლა სასა, რაც მეტად მნიშვნელოვანი იყო დანაწევრებული მუცელ-ლებისთვის და გაცეცხვებული სახე-ნოტი გზების შესაქმნელად.

ჩინელმა მეცნიერებმა ბოლომდე დაიკავეს სახე-ნოტი, რათა დაე-ბადებინათ, რომელიც პარაზიტების სახელად მარტინი შეიქმნა. ადრე მინგ მინგი ორი წლის განმავლობაში ლონ-დონის ზოოპარკში ცხოვ-რობდა და კატეგორიულად უარყოფდა მისთვის ქვეყნის ყველა კილიდან გამოგზავ-ნილ საქმროებს. მინგ მინგი ჩინეთში დაბრუნეს იმ იმე-დით, რომ აქ მაინც მოუ-ნახავდნენ სახელდოს. მისი ახალი ხელის მთხოვნელი აღმოჩნდა მამალი პანდა ჩინეთის პროვინცია სიჩუნი-დან, სახელად პან პანი.

ჰაზიბის გიგანტური მთა ატლანტიკის ფსკერზე

1993 წლის იანვარში პორტუგალიის კუნძულის, წმიდა მიგელის პოლიცია რამდენიმე მეთევზე დააპატიმრა პატიმრობისთვის. მათ 50 კილოგრამამდე ნარკოტიკი ჩამოართვეს. ნარკოტიკების წინააღმდეგ მებრძოლი განყოფილების მე-შაქმბა ივარაუდეს, რომ ეს ნარკოტიკები ზღვაში გადაყრილი ტვირთის ნაწილი იყო, რომელიც ზღვაში ამ ნაპირზე მოგროვებს მუხლგარეშმა. ოდნავ არაგის ფიქრადაც არ მოსვლია, რომ ნახსადგურ პონტა-დელგადან რამდენიმე მილზე პატიმრის მთელი მთა იყო წარმოქმნილი. აქ, 40 მეტრის სიღრმეზე, 4 კონტეინერი იპოვეს. თითოეულში 60-დან 70 ტონამდე პატიმი იყო.

წყალმა ზედაპირზე ამოაგდებია სწორედ ამ პატიმრის პაკეტების კონფისკაცია მიახლოდა ავტოლობრივმა პოლიციამ.

ლივერპულელი ხუთი წლის ლევი გალახერი ყვე-ლაზე ახალგაზრდა ბრიტა-ნელია, რომლის სახელზეც სასამართლომ, პოლიციის მიერ მისი უკანონოდ და-კების გამო ფულადი კომ-პენსაცია გასცა.

ანაკლოტები

ფორთოხლის მოყვარული

ერთი კაცი ბაზარში ყოველდღიურად უამრავ ფორთოხლს ყიდულობს. ბოლოს იმდენს ყიდდა დაინყო, დასვლბზე ფორთოხლის ნასახი აღარ დარჩა. ერთი გამყიდველი დაინტერესდა, ხად მიაქვს ამდენი ფორთოხალი და უკან დაედევნა. ხედავს, ეს კაცი სახლში შევიდა, სარდაფის კარი აწია და ფორთოხლები ვილაცას ჩაანოდა.

— ვინ ზის მანდ, ამდენ ფორთოხლს რომ უზიდავ? — პკითხა გაცეცხულმა გამყიდველმა.

— არ ვიცი, მაგრამ ნახე, ნახე როგორ ეფასება?!..

ABC

ქუთაისში ჭიჭიკიამ კერძო პოლიკლინიკა გახსნა. ამ პოლიკლინიკამ ისე გაითქვა სახელი, რომ მთელი ქალაქის საავადმყოფოებმა ფუნქცია დაკარგეს — მკურნალობას ყველა ჭიჭიკიას პოლიკლინიკაში ამჯობინებდა. ქალაქის მთავარმა ექიმმა გადაწყვიტა ჭიჭიკიას მეთოდი გამოერკვია — გრიმი გაიკეთა, გადაიცვა და პოლიკლინიკას მიაშურა. მისვლისთანავე ჭიჭიკია გამოეგება.

— მიშველეთ რამე, გემოს შეგრძნება დაეკარგა, — შესჩივლა მთავარმა ექიმმა.

— თამილა, გამოუტანე ამას ABC! — განკარგულება გასცა ჭიჭიკიამ.

თამილას გამოტანილი ABC რომ იგემა, ექიმმა ყვირილი მორთო:

— რა არის ეს, განავალი მაჭამეთ?

— თამილა, ჩანერე — აღუდგა — თქვა.

რამდენიმე დღეში ექიმი ისევ მიადგა ჭიჭიკიას პოლიკლინიკას სულ სხვანაირად გადაცმული და ახლა მასსოფრობის დაკარგვა მოიმიზეზა.

— თამილა, ABC! — დაიძახა ჭიჭიკიამ.

— ვაიმი, ისევ განავალი უნდა მაჭამოთ?

— თამილა, ჩანერე — აღუდგა — თქვა.

ჭიჭიკია და საბრინა

ჭიჭიკიამ საბრინა გაიცნო და სასტუმროს ნომერში მასთან ერთად განმარტოვდა. კოთახში შესულმა ჭიჭიკიამ „პიერ კარდენის“

კოსტიუმი, „ვალენტინოს“ შარვალი და „არმანის“ პერანგი რიგ-რიგობით გადაისროლა ფანჯრიდან.

— რატომ ყრით ასეთ ძვირფას ტანსაცმელს? — გაოცდა საბრინა.

— ჩვენ რომ ამ საქმეს მოვრჩებით, ქალბატონო, ეს ტანსაცმელი მოდიდან იქნება გასული.

მეგრელი და ლომი

ძუკუმ ნაკრძალში ინადირა და ლომი მოკლა. მოკლული ლომი მხარზე გადაიგდო. გზად ნაკრძალის უფროსი შემოხვდა.

— როგორ გაბედე ნაკრძალში ნადირობა?!

— რას ამბობთ, ბატონო, ნაკრძალში არ მინადირია მე!

— აბა ეგ ლომი ვინ მოკლა, მხარზე რომ გაქვს გადაგდებული?

ძუკუმ მხარზე დაიხედა:

— ვაიმი, დედა, ლომი?!

„სპირა“

ქუთაისელი ქუჩაში გააჩერეს და ასანთი სთხოვეს. მან საგულდაგულოდ მოისინჯა ჯერ პერანგის ჯიბეები, შემდეგ პიჯაკის, შარვლის წინა და უკანა ჯიბეები, მერე რატომღაც ფეხებს დაუყვია და დანახებით თქვა:

— „სპირა“? „სპირა“? კი არა, დიდუ, ბიჭო, რაღა დაესუსტებულვარ?!

რეპები

მიხო და მარო ზოოპარკში არიან.

— ეს ბეგმოთების გალიაა, — უხსნის ექსკურსიამძღოლი — მათი სექსუალური აქტი 2 საათს გრძელდება.

— ენდე! — უთხრა მარომ მიხოს.

— ეს მგლები გალიაა, მათი სექსუალური აქტი საშუალოდ საათნახევარს გასტანს ხოლმე.

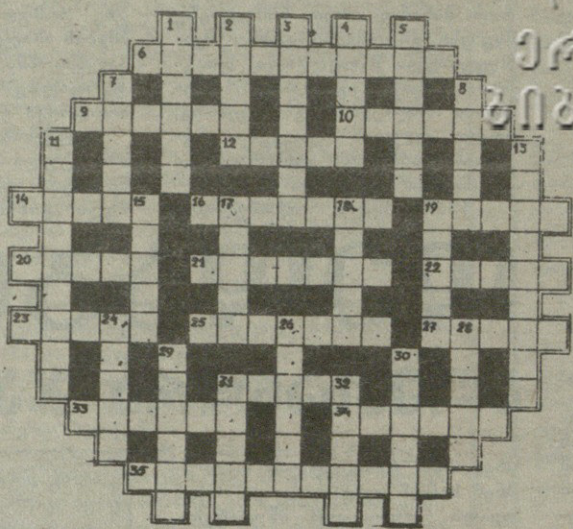
— ენდე! — ისევ მიუტრიალდა მიხოს მარო.

— ეს ირმების გალიაა, მათი სექსუალური აქტი სულ რამდენიმე წამს გრძელდება.

— ენდე, ენდე! — გაეზარდა მიხოს.

— ენდე და, იმიტომაც ადგას ამოდენა რეები! — ჩაიცინა მარომ.

ლიბილპორდი

შვებულად: 1. გაუთხოვარი ბებიის პროფესია (სიმღ.); 2. როგორ უნდა იყილო საქონელი, რომ იაფი დაგიჯდეს (ყარგ.); 3. როცა ის მაგიდასთანაა, ჩვენი მტერი იყოს მაგიდაზე; 4. მინასაც აქვს და მანონსაც; 5. ის, რაც ბრონეულს გარეთ აქვს, ნაბლს კი შიგნით (გამოც.); 6. მყარალია, სამაგიეროდ, გრიბს ავადილებს; 8. მამალსაც უკან დაყვება მეფისაზე არანაკლები; 11. ბედნიერი კაცი, რომელიც ფეხბურთს სოკერს ეძახის; 13. იქიდან ერთხელ მუშია ადგა

(გალაკტიონი); 15. სამშენებლო მასალა, რომელიც უმიზეზოდ არავის ეცემა თავზე (ლიტ.); 17. სიმღერის და პოეზიის მოყვარული, ღვინო რომ მოპარეს (კინო); 18. ვის უყვარდა ქეთო? (კინო); 19. ვის არ უყვარდა ღვინო? 24. საზამთროს ყვითელი მამიდაშვილი; 26. რომელი მხატვარი ერობოდა „ასეთი“ ბიჭების ხატვით? (კინო); 28. მთავარი საბაზრო უბანი თბილისში; 29. ის, რაც საიქიოში მიაქვთ; 30. სპორტის სახეობა, სადაც მალლა ხტებიან, ფეხებს იქნევენ და „იიო“

მე-18 ნომერში გამოქვეყნებული ლიბილპორდის პასუხები:

შვებულად: 1. პეპელა; 2. სტარტი; 4. ბეგია; 5. კიტრი; 8. შაური; 9. კურკა; 10. ატამი; 14. ნიკნიკი; 15. ბაზილიო; 17. იალტა; 19. იმიჯი; 20. ლახტი; 21. „ბუღი“; 25. კლოსი; 26. შაიცუ; 27. კოვბი; 31. სიამი; 32. სკოლა; 34. ცრემლი; 35. იალონი. თარგმულად: 3. დეკრეტი; 6. ამედეო; 7. ორბიტა; 11. ვაშლი; 12. აგული; 13. რენტა; 16. ხინკალი; 21. ბამბა; 23. ოლივი; 24. ატალა; 28. კალია; 29. სიცილია; 30. იპონი; 33. ქსელი; 34. ცოცხი; 36. კრუზი; 37. ბომბეი; 38. იდალგო. 39. ალაზანი.

ფრანგული ანაკლოტი

აფთიაქში მყიდველი შედის და აფთიაქარს მიმართავს:

— თუ შეიძლება აცეტილსალიცილის მკევა მომეცით.

— აცეტილსალიცილის... — გაოცებით იმეორებს აფთიაქარი

— ა, თქვენ ასპირინი გჭირდებათ?

— დიახ, დიახ, ვერაფრით მაგ დასახელებას ვერ ვიმახსოვრებ.

ინგლისელ შოტლანდიელთან ერთად მატარებლით მგზავრობს. ეს შოტლანდიელი ყველა სადგურზე ვაგონიდან ჩარბის და გულამოვარდნილი ბრუნდება.

— რას დარბიხართ წამდაუწყებ?

— იცით, რაშია საქმე? ახლა ლონდონიდან ვბრუნდები, გულის ექიმს გავესინჯე და ისეთი ავადმყოფი გული მქონია, ყოველ წუთს შეიძლება მოკვდე. პოდა, მეც მხოლოდ შემდეგ სადგურამდე ვყიდულობ ბილეთს.

რესტორანში კლიენტმა ოფიციატი მიიხმო.

— მე შევიცარული ყველი გათხოვეთ, თქვენ კი პოლანდიური მომიტანეთ.

— რა იყო, ლაპარაკს აბრებთ მაგ ყველთან?

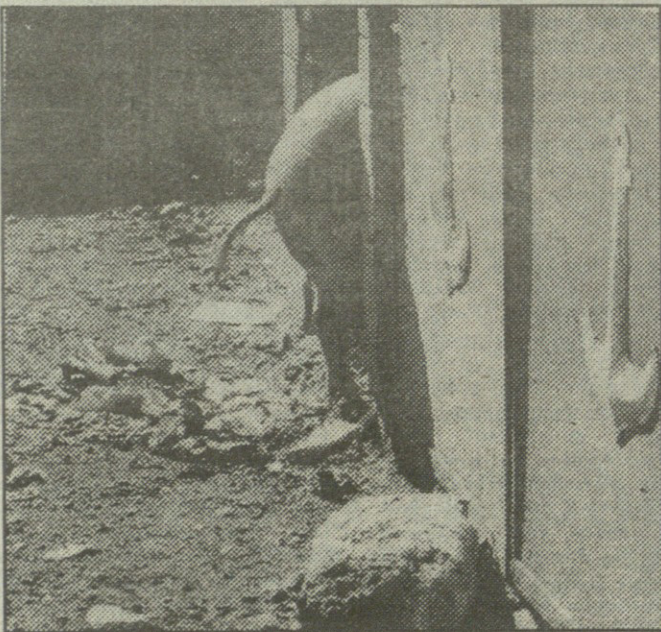

- მიხო! რა არი ბარტერი?
— მე რო შენ კეთილებს შეგაგინებ და შენ დედის გინებას დამიწყებ.

- აბა ხალხს რომ აწამებენ?!

პახტანბ კუციას ნახატები

გთავაზობთ 23-ე ნომერში გამოქვეყნებული ფოტოსურათის პკითხვლისაუფ დასათაურებებს.

ძლიერ დამცხა სახლში რაკი, გამოვყავი გარეთ ტ...

დრნ-დუზი — ღორი (აზერბაიჯანულად);

კაპიტან გრანტის უძღები შვილი;

აი, შენ, რწყილო, ჯაგარი...